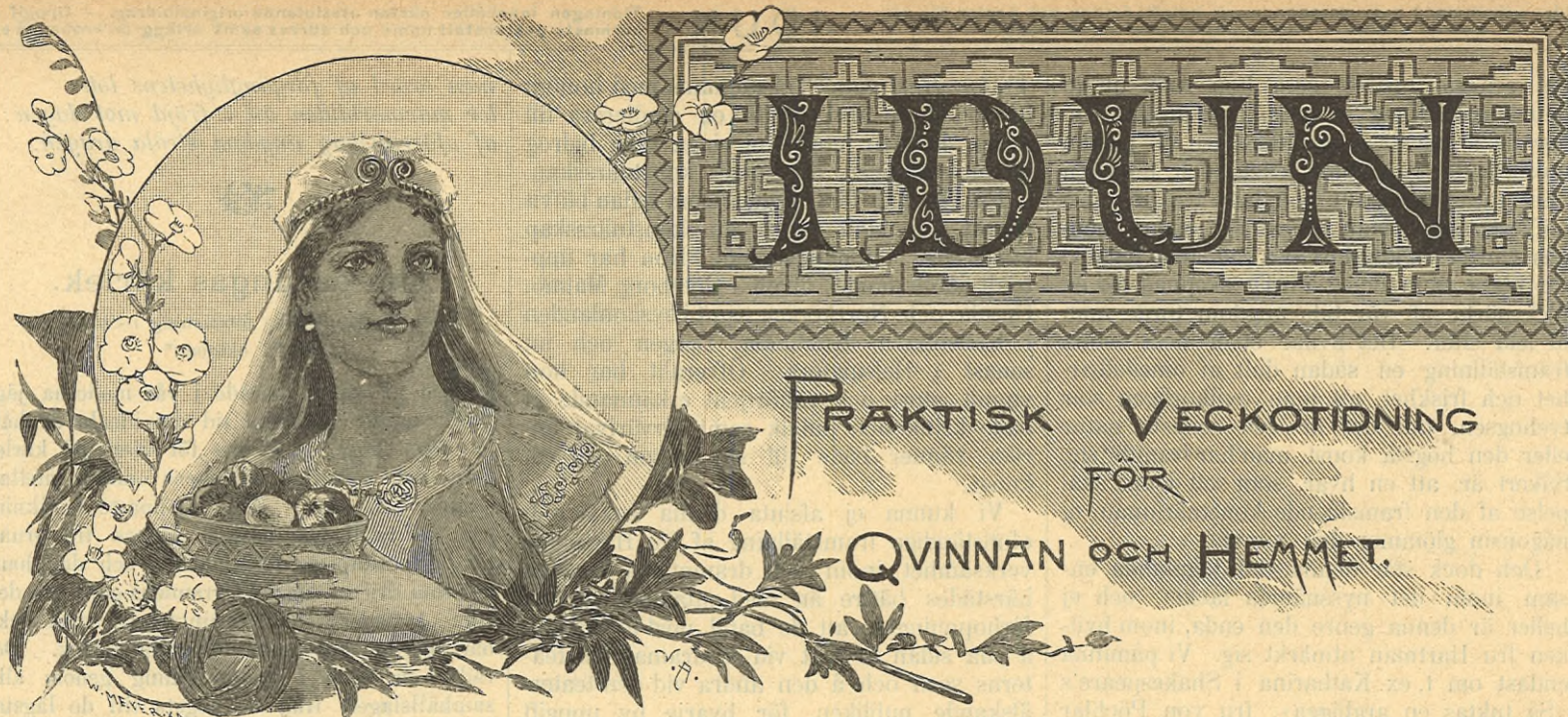

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
QVINNAN OCH HEMMET.

N:r 43.

Fredagen den 25 oktober 1889.

2:dra årg.

<p>Byrå: Drottninggatan 48, en tr. Annonspris: 25 öre pr petitråd (= 10 stafvelser). Utländska annonser 50 öre raden.</p>	<p>Tidningen kostar endast 1 krona för kvartalet postarvodet inberäknadt. Ingen lösnnummerförsäljning.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 10—11. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Infaller helgdag på fredagen, ut- gifves tidningen näst föreg. eller nästfölj. söckendag.</p>	<p>Prenumeration sker I landsorten: å postanstalterna. I Stockholm: hos redaktionen, i bok- läderna samt å tidningskontoren.</p>
---	--	--	--	--

Ellen Hartman.

Namnet, som läses här ofvan, torde ej vara okänt inom något bildadt hem i Skandinavien. Det tillhör konstenskosmopolitiska område — det är ju så godt som uteslutande inom konsten och litteraturen vi ännu hafva att söka våra berömda qvinnonamn — och det har god klang ej blott inom vårt eget land, utan äfven i våra skandinaviska syskonland Norge, Danmark och Finland.

Från det sistnämnda landet återvänder fru Ellen Hartman i dagarne, efter att i dess hufvudstad hafva firat stora och, man kan vara viss derpå, välförtjenta triumfer. För att helsa henne välkommen åter och på samma gång presentera henne för Iduns vidsträckta läsekrets, inom hvilken det helt säkert finnes mängen, som väl känner namnet, men ej fått se dess bärarinna, hafva vi begagnat detta tillfälle att med Iduns porträttgalleri införlifva bilden af denna med skäl så högt uppburna skådespelerska.

Fru *Ellen Hartman*, född *Hedlund*, är Stockholmsbarn. Hon föddes

den 31 juli 1860. Vid sjutton års ålder lemnade hon skolan och inträdde omedelbart vid dåvarande Nya teatern, der hon debuterade som Ella i Ernst Lundquists proverb »Mellan barken och trädet». Debuten ansågs som synnerligen lyckad och väckte stora förhoppningar för framtiden. Också fick hon redan året derpå tillfälle att debutera å Dramatiska teatern som Otilia i komedien »Släktningar», hvarefter hon inträdde som elev vid kungl. teatrarneselevskola. Här stannade hon ett år, fick derpå (1880) fast engagement vid Dramatiska teatern, hvilken hon sedermera utan afbrott tillhört, och der hon otvifvelaktigt för närvarande är den mest oumbärliga bland de qvinliga sjuetterna.

* * *

Af hvilken betydelse fru Hartman varit för Dramatiska teatern, kan endast den förstå, som haft tillfälle följa hennes verksamhet derstädes under de senaste sex sju åren. Om hon ock så godt som genast i början eröfrade publiken, så är det väl dock hufvudsakligast under

det senaste lustret, som hon vuxit ut till den konstnärinna af rang, hon nu är. Under de första åren användes fru H. nästan uteslutande i ingenuefacket, och temligen visst torde vara, att hon här, hos oss, står öfverträffad. Man erinre sig endast hennes Gurli i fru Edgrens »En räddande engel». En mera sann och naturlig skepnad för en flicksnärta af vår tids ungdom torde man få leta efter. Det hvilat öfver hela denna framställning en sådan doft af omedelbarhet och friskhet, att man ovilkorligen står tvehogensen, om det är den renaste natur eller den högsta konst, man har framför sig. Säkert är, att en hvar, som sett denna skapelse af den framstående konstnärinnan, ej någonsin glömmet den samma.

Och dock står denna roll ingalunda ensam inom det nysnämnda facket, och ej heller är denna genre den enda, inom hvilken fru Hartman utmärkt sig. Vi påminna endast om t. ex. Katharina i Shakespeare's »Så tuktas en argbigga», fru von Pöchlar i »Guldfiskar» m. fl.

* * *

Lyckades fru Hartman redan från början eröfra publikens bevägenhet, så har hon ock sedan vetat bibehålla den samma. Hvarpå beror nu denna hastiga och så högst ovanliga framgång? Härpå svarar en af hennes biografer träffande:

»Innerst på den verkliga och äkta begåfningen, det är sant, men dock i främsta rummet på den lyckliga naturellen och den intagande personligheten. Det finnes hos fru Hartman ett friskt lynne och en osökt, naturlig glädtyghet, som verka oemotståndligt hänförande, i synnerhet då de som här äro förenade med ungdomens och skönhetens bästa gåfvor; inför detta friska skratt, denna sprittande skalkaktighet, detta lekande behag sträcker åskådaren vapen; han måste beundra och — applådera, äfven om hans kalla förstånd någon gång skulle känna sig manadt till en opposition mot någon detalj eller kanske mot totaluppfattningen i någon viss uppgift — ty *alla* de roller fru Hartman spelat ha ej kunnat ligga i lika mon för hennes egendomliga begåfning. Säkert är, att han måste förhålla sig *mycket* kritisk för att ej inför detta batteri af älskvärda egenskaper, åtminstone i förstone, helt och hållet tappa koncepterna.»

Att uppräknat alla de roller, fru H. under dessa år utfört, skulle inkräkta för mycket på utrymmet. Vi nämna utom de redan sagda endast följande: Lisa i »Ärlighet varar längst», Suzanne i »Sällskap der man har tråkigt», Anaïs i »Debutanten och hennes far», lady Teazle i »Skandalskolan», Abigael i »Ett glas vatten», Marcelle i »Falska juveler», Marie i monologen »Vid vaggan», Puck i »En midsommarnattsdröm», Pernilla i »Henrik och Pernilla», Geneviève i »En parisare», Jeanne i »Lilla syster», Gerda i »Sveas fana», Bettina i »Abbé Constantin», Pepa i »Rättan» och många andra. Den långa raden afsluta vi med nämmandet af Siri i »I telefon», en af hennes populäraste framställningar. Det är ock i denna roll, som vi här tagit oss friheten presentera henne för våra läsarinor.

* * *

Fru H. är sedan år 1881 gift med den uppburne skådespelaren vid samma teater

Viktor Hartman. Tillsammans med honom företog hon året derpå en studieresa till Paris, hvilken nog i ej ringa mån bidrog till utvecklingen af hennes konstnärsskap.

Fru H. har för öfrigt, såsom redan blifvit nämndt, ej blott gjort sitt konstnärsskap känt här i hufvudstaden. Hon har uppträdt inom landet äfven i Göteborg, Malmö, Upsala och Norrköping samt i syskonlanden i Köbenhavn, Kristiania, Bergen och nu senast i Helsingfors. Öfverallt har hon vunnit stort och välförtjent erkännande af både kritik och publik samt förvärfvat talrika vänner både till sin person och sin konst.

Vi kunna ej afsluta denna enkla och ofullständiga framställning af fru Hartmans verksamhet inom den dramatiska konsten härstädes bättre än med uttalande af den förhoppningen, att de band, med hvilka hon å ena sidan är fäst vid k. dramatiska teaterns scen och å den andra vid den teaterälskande publiken, för hvarje ny uppgift hon går att lösa måtte tilltaga i styrka och varaktighet. Fru H. har redan gjort sig ett bemärkt namn, men hon är ännu ung och synes hafva god tid att göra det än större. Och hon skall äfven göra det, vi äro visse derpå.

F. Hbg.

Två sonetter.

Af August Toll.

*Af snidadt ben jag såg ett helgonskrin,
Gud vete, hur det stannat i mitt
minne!*

*Jag mins ej helgonet, som fått der inne
en fredad plats för knota putsad fin;*

*men när min medlidsamt förströdda min
halft dröjde på en konstrikt skuren tinne,
som för minuten fängslade mitt sinne,
föll dagens sol i rika floder in.*

*Vid flammorna från nitade beslag
der växte fram ett lif af dunkla öden
ur denna rest af medeltidsmyster.*

*Jag tänkte på den fjerran sommardag,
då samma sol skall nå med samma flöden
en murken lemning från den tid, som är.*

* * *

*I en korintisk trädgård mellan lager
och mullbärsträd med dunkelgröna blad
ett doriskt tempels hvita pelarrad
en dallrande och luftig strimma drager.*

*Der inne vid en Venus ljus och fager,
i sorlet från en spelande kaskad
en grekisk fläcka låg på knä och bad
om evig ungdoms skära sommardager.*

*I tidens svall har hennes dröm förgått,
och vilda örter spira fram ur mullen
der uppe på den forna tempelkullen;*

*men orörd af förgänglighetens lott
ler marmorbilden än i fröjd mot dagen:
af oförvansklig ungdom stråla dragen.*

Om de ungas kärlek.

Efter Matias Skards föreläsning i Stockholm den 21 oktober.*

Om på något område i vår moderna, jägande egoistiska tid det ideala är hållet föga högt, så är det för visso på kärlekens, den naturliga kärlekens område mellan qvinna och man! De lumpnaste beräkningar, de tarfligaste hänsyn läggas till grund för äktenskapliga förbindelser, och den handel, som drifves, står om grannens gård och den rika arftagerskans penningpåsar, men icke om hjertan och sann, lefvande kärlek. Det råder en brist i hjertebildning genom alla samhällslager, från de högsta till de lägsta. Ty icke skola vi komma och säga, att det öppna köpsläende, som är allmänt bland allmogen, när äktenskap ingås, är sedligt råare än den lumpenhet, som kanske dold för den ytliga iakttagaren under förfiningens täckmantel, dock så sorgligt ofta inom de högre klasserna får vara bestämmande. Sinnets råhet är sinnets råhet, om den ock träder fram i glänsande silke och guld!

Och huru föga göres att adla denna känsla, den unga kärlekens känsla, lyfta den upp till den höjd, den helgd, den i sanning borde ega! Den idealitet, som bör hvila öfver den, är långt fjerran. Genom detta neddragande af kärleken ha hela folks etiska krafter försvagats och nedsatts.

Från ett håll, vår moderna diktning, har visserligen en hjälpande hand sträckts. Vår moderna diktning, som åter och åter sjungit den naturliga kärlekens lof, som åter och åter inpräntat, att på en verkligt djup kärlek, och endast på denna, kan ett sannt äktenskap byggas. Vi stå i stor tacksamhetsskuld därför. Men ack — hvad de gifvit med ena handen, ha de tagit med den andra! De ha förgätit, att deraf att kärleken är *grunden*, *förutsättningen* för äktenskapet, dock icke är sagdt, att den är hela äktenskapet. Kärleken kan taga slut, då måste ock äktenskapet göra det, säga de. Och predika dermed den fria kärlekens afskyvärda läror.

* * *

Det finnes en gammal saga, en *mycket* gammal sådan till och med, ty den är skriven för 1700 år sedan eller ännu mer. Den är en myt om kärlekens art och väsen; det är sagan om Amor och Psyche. Så djupt griper den in i alla folks, alla tidevarfs andliga lif, att den öfverallt funnit omklädnad och inom de mest skilda nationers sago-verld till sina hufvuddrag går igen.

Hör här, hur den lyder i sin nordiska, sin norska form:

Det var en gång en konung, och han hade tre dajeliga döttrar, men den yngsta af dem var dajligast. Så drömde hon, den yngsta, en natt om en gyllene krans, som var strålande skön att se på. Nu fylldes hela hennes hug med åtrå att ega den guldkran-

* Den framstående norske pedagoger är för våra läsarinor helt visst en kär bekantskap från de föredrag: »Vi och våra barn», han i våras höll i hufvudstaden, och hvilka på sin tid i korthet refererades i Iduns spalter.

sen, hon sett i sin dröm. Hon längtade och trånade derefter, och den gick aldrig ur hennes sinn'.

För att fylla hennes längtan sände konungen bud på en guldsmed; prinsessan beskref honom, huru drömmens krans såg ut, och han gjorde henne en derefter. Men, ack nej; när den kom inför hennes ögon, var den dock icke den rätta, ej alls den rätta! Och hennes längtan var lika osläcklig.

Så vandrade hon en höstdag genom skogen, då hon plötsligt får se en hvit björn, som lekte med någonting glänsande mellan sina tassar. Och då hon kom närmare — se, det var den rätta guldkransen! Nu ville hon genast köpa den af björnen; han svarade henne, att han endast sålde den till ett pris — hon skulle ge sig själf!

Om nästa torsdagskväll skulle hon komma till skogen, att den hvita björnen skulle taga henne för kransen. Men konungen, som ej ville mista sin yngsta och mest älskade dotter, sände i stället den äldsta dit, när torsdagen kom. Så satte björnen kungadottern upp på sin rygg. Om en stund frågade han: »har du någonsin suttit mjukare eller sett klarare, än på min rygg?» »Ja, i min faders gård», svarade hon. »Då är du icke den rätta.» Och så fick hon vända åter utan kransen.

Nästa torsdagskväll sände konungen den näst äldsta dottern; när hon suttit upp på björnens rygg, frågade han som sist. »Ja, i min faders gård», svarade hon. Nej, ej heller hon var den rätta!

Men till sist kom den yngsta prinsessan. Och när hon suttit upp på björnens rygg, tyckte hon, att hon aldrig suttit mjukare eller sett klarare. Och så fick hon den gyllene kransen.

* * *

Långt, långt i väg löpte björnen bort med henne till sitt slott djupt in i skogen, och der äktade de hvar andra. I tre år lefde de så till sammans. Om dagen var hennes man den samme hvita björnen som alltid; men när natten kom och det vardt mörkt, förvandlades han till den däjeligaste konungasonen, man kunde skåda på jorden. Ty han var verkligen en konungason, fastän en ond hexa förtrollat honom till att vara djur för hvarje dag.

Men nu kom prinsessan hem att besöka sin moder, och denna gaf henne en lampa, med hvilken hon om natten skulle lysa på sin make att utforska hans hemlighet. Då hon detta gjorde, fick hon se den sköne konungasonen framför sig. Men af den brinnande lampan föllo tre heta droppar på hans skjorta, och han vaknade dervid.

Nu måste han fly till den onda hexan, efter att prinsessan icke kunde hålla sitt löfte att ej se honom om natten; och björnhamnen föll öfver honom, och han försvann inför hennes ögon.

I förtviflan gick hon ut att söka honom. I långa tider vandrade hon i möda och smärta, men så fann hon till sist hexans palats. Den förhexade konungasonen var dömd att gifta sig med hexans dotter, och om tre dagar skulle bröllopet stå.

Med sin gyllene spinnrock, sin guldvinda och guldsax satte hon sig att arbeta utanför hexans dörrar. När den stygga hexadottern fick se de vackra tingen, ville hon ega dem och måste lofva prinsessan att för den skull i tre nätter få sofva utanför konungasonens dörr.

Först den tredje, den sista natten lyckades hon få tala med honom. Han gladdes stroligen, att hon var kommen, ty nu blef förtrollningen bruten, och i frihet och kärlek fingo de ega hvar andra under ett långt lif och blefvo lyckliga och fingo många barn.

* * *

Ur hvilken djup känsla är ej den till formen naiva sagan sprungen, hur menskligt sann dess symboliska innebörd! Allt från den tidiga ungdomstiden spinner den berättelsens tråd; och huru skall man annars kunna tala om kärlek, om ej om *de ungas kärlek*? Ty den är ungdomens sak!

Den unga qvinnan och mannen börja i sina drömmar så att säga göra upp teckningen till hela sitt lufs byggnad — de drömma om guldkransen. Det är en öfver all beskrifning betydelsefull period i ungdomens lif. För all deras framtid gäller nu, att dessa drömmar ledas in i en ädel riktning, att det ideal, de ställa före sig som den gyllene, eftersträfvansvärda skatten, blir upphöjdt och rent. Och som de då bygga och bygga, resa sitt framtids drömslott allt högre och högre, få de med ens förmimmelsen, att *något* felas derinne; den unga qvinnan saknar den man, den unge mannen den qvinna, som skall blifva följeslagare för lifvet genom drömslottets gemak. Det är den vaknade kärlekens aning.

Vore den bygd på något annat än på detta djupt kända, instinktiva behof, hvad vore väl då kärleken? Något så ytligt kanhända som en uppblommade förälskelse i en vacker drägt, en balaftons innehållslösa stämning. Men den vackra dräkten kan slitas ut, och kärleken skulle förlora sin förutsättning; ögonblickets stämning förskingras, och en känsla utan rot tvina bort i torra sanden.

Nej, den sanna, rätta kärleken fäster sig ej vid det utvärtes, den måste ha en mera hållbar grund. När denna kärlekens instinktiva aning en dag blir till en visshet, som omfattar en bestämd individ, då måste det vara därför, att denna individ passar *bättre än någon annan*. Då gäller det, huru teckningen till lifvets byggnad förut är anlagd. Det skall visa sig, att den ädla ungmöns känslor stanna vid en ädel man; men den, hvars fantasier häväfts om det ytliga och flacka, skall lätt göra ett fåvitskt val, som hämnar sig genom hela lifvet.

* * *

Ofta äro de äldre och till åren mogna benägna att som en i det hela oskyldig sak, som en naturlig ungdomens lek betrakta dessa otaliga småtycken och småkurtiser för ögonblicket, som för denna ålder äro vanliga. Och dock är detta slappa åskådningssätt oändligt farligt. Dessa futtiga flämtningar af en låga, som borde brinna för en, ren och klar, förbruka droppe för droppe af en kraft, allt för ädel och upphöjd att så till intet förspillas. Dessa flyktiga sekundens böjelser, blossande i dag, slocknande i morgon, kunna till sist beröfva en förmågan att *djupt och verkligt älska*.

Långt hellre må man litet hålla till baka, när de första stämningarna börja jäsa inom en. Komma de från hjertedjup, bryta de sig för visso dock till sist igenom. Och göra de det ej, då äro de sannerligen ej mer bevända, än att de gerna kunna stäckas i lindan. Ty den verkliga kärleken är en segrande, en *stor magt!*

* * *

Mången välment far och mor göra som konungen i sagan, när kärlekens trånad födts i barnets själ, de vilja ersätta det drömmens krans, och så bjuda de det — guldsmedens klingande vara! »En verklig krans af guld» — en rik man — millionen värd törhända.

Ack — hur skall väl denna »guldkrans» passa in med den skära drömmen! Den gifver ej tillfredsställelse åt längtan i deras prinsessas hjerta, och handlar hon rätt, vänder hon sig med fruktan bort ifrån den.

Derutinnan må ej barnet vara sin far och mor underdånigt, att det släpper sitt ideal för att taga deras. Det vore mer än farligt, det vore att kasta bort ett helt lif.

Och kommer nu ock det underbara, att den hon finner är en hvit björn, *ett vildt djur* — det är dock han, som har kransen. Ty kärleken är icke blind, som ordspråket säger, den är skarpsynt, så klarsynt till och med, att den tränger igenom den vilda djurhamnen och ser det menskliga derinom. Oändligt ofta är det svaga människohjertat förhexadt af den onda magten till att bära djurhamnen, ett segt förhärdelsens täckelse, som svept sig om det sant menskliga. Men räddaren är gifven, som skall bryta trolldomens magt. Det är *kärleken*, som skall förlösa konungasonen. Vi skola *älska oss fria*, älska oss fram till *full mensklighet*.

Derför ock håller ej den råa, rent sinliga »fria kärlek» bestånd, som endast sett till *djurets yta*. Den måste ju förgå, när den ej trängt in till den i sann mening menskliga kärnan.

* * *

Och år efter år, genom ett långt lufs många vaxlingar håller denna sanna kärlek ut i *fast förbitan* på detta menskliga, den sköne konungasonen, som han dock kanske aldrig klart får se. *Ana* det, dunkelt famna det i nattens mörker och — *tro!* Det är kärlekens lott.

Det är denna *fulla, hängifna tillit*, på hvilken en beständande kärlek ensamt kan byggas. Huru hände det ej sagans prinsessa, när hon tog sin okloka moders råd att lysa på mannen med den droppande lampan, *twiflets lampa* som droppade *twiflets gift in i hans själ*. Föll icke djurhamnen öfver honom; förhärdelsens förhexelse tog helt sin magt till baka; hvad långa år af kärlekens mödor verkat mot full förlossning, strök detta enda ögonblick till intet, det ögonblick när hon *svek honom i sin tro*. Och han flydde långt, långt ifrån henne.

Otaliga smärtor, ett halft lif af sökande, af träget arbete att i kärlek vinna åter det förlorade kräfde den slutliga segern. Till sist kom dock sagans prins genom kärlekens magt ut ur förtrollningens djurhamn, den *kärleksmagt*, som likt vårsolen med sina strålars värme bräcker isen, under hvilken bäcken är bunden, innan den i klart och öppet ljus kan rinna fritt sitt lopp emellan blomsterprydda stränder.

Så vilja vi ju tolka *den unga kärlekens saga* . . . J. N—g.

Nu är rätta tiden.

Nu är lämpligaste tiden att anskaffa sitt behof af jord till krukväxterna, på det vinterkolden må få tillfälle på den samma utöfva sitt välgörande inflytande.

För att med framgång kunna odla en större samling af olika växtarter, behöfvas nämligen flere olika jordsorter. Visserligen behöfver man beträffande jorden i de flesta fall ej vara alltför ängs-

lig, ty med god vård i öfrigt trivdes flertalet af de i boningsrum vanligast förekommande krukväxterna i hvilken god jordart som helst, men många finnas, som i detta afseende äro ganska nogräknade. Till de kinkigaste eller mera kinkiga i detta fall och för öfrigt äfven i andra afseenden höra: ljungväxtfamiljen (Erica, Azalea, Rhododendron m. fl.) ormbunkarne, kameliorna och barrväxterna. De sistnämde i så fall, att jorden ej får vara nämnvärdt fet. De nödvändigaste jordarterna äro:

Löfjord. Fås af löf, som hopräfsas i högar, hvilka omskyfflas ett par gånger om året för att påskynda förmultningen. Den bästa löfjorden fås af mjuka löf, såsom al, alm, lind, lönn, ask m. fl. Löf af ek och bok multna långsamt och äro mindre tjenliga. Färdigberedd löfjord, eller sådan som kan begagnas som surrogat därför, finnes ofta mellan tät växande träd och buskar, der löfvet fått kvarligga år från år, vid sjöstränder, der stora massor af vass kastats upp på land och fått förmultna o. s. v. Genom sin förmåga att göra hård jord lös och lucker är löfjorden af stort värde för krukväxterna.

Ljungjord. Finnes på platser, der ljungen växer ymnigt, och är till större delen bildad af rester efter den samma. Då den är af god beskaffenhet, är den svart- eller mörkbrun. Kan begagnas strax den blifvit hemtagen. För ljungarterna är den oundgänglig och af stort värde för Acasier, Azaleor, Rhododendron, Cameliorna m. fl., hvilka dock i brist på sådan kunna planteras i skogsjord, bildad af barr, löf, qvistar och rötter.

Gödseljord. Fås af kreatursspillning, som hoplägges i högar, hvilka emellanåt omarbetas. Bäst är en blandning af häst- och nötkreatursgödsel. Den får ej användas, förr än den förmultnat, så att den ser ut som jord. Der drifbänkar finnas, kan med mycken fördel nyttjas af den dertill användade gödseln, då den om hösten bortföres från bänklatsen. Sedan den öfver vintern fått ligga i hög och frysas, är den fullt brukbar, om oförmultnade delar frånsällas.

Grästorfjord uppskåres till ett djup af 8 å 10 centimeter, beroende af matjordslagrets tjocklek, på torra platser i beteshagar, som aldrig varit odlade, der jorden är af bördig och god beskaffenhet, hvarken för mycket lerhaltig eller sandblandad. Den är lämplig för alla de växter, hvilka fordra en kraftig, näringsrik jord. Bör ligga i hög innan den brukas. Har man tillgång på god trädgårdsjord, kan denna undvaras. Alla dessa jordarter böra hvar för sig hopläggas i högar på en torr plats i fria luften, och på det att nederbörderna må kunna nedtränga och hålla jorden fuktig, böra de göras skålförmiga ofvanpå. Förutom dessa jordarter nyttjas äfven med fördel många andra, så som ogräsjord af ogräs, som hoplägges i hög och får förmultna; den har samma egenskaper som löfjord blandad med grästorfjord, spånjord från spånbackar, jord tagen på berg och större stenar under mossan, hvilka båda äro af stort värde att blanda till hård jord för att göra den lösare, jemte flere andra. Derjemte bör man ha ett förråd af sand att blanda till jorden. Bäst härtill är den, som finnes vid sjö- och flodstränder, enär den af vågsvallet blifvit rentvättad från skadliga partiklar, men äfven sådan från sandgröpar är användbar. Till växter med mycket fina rötter, såsom Azaleor o. d., bör gerna användas fin, hvit sand. Träkol är äfven mycket nyttigt att blanda till jorden, derigenom att det luckrar den och upptager öfverflödig vatten.

Naturligt är, att dessa jordarter hvar för sig ej äro fullt lämpliga för växterna, utan sammansättas af dem, med hänsyn till olika växters fordringar, olika jordblandningar; men behöfver man som sagt i de flesta fall ej vara alltför ängslig eller pedantiskt noggrann. I en blandning af god, något lerhaltig trädgårdsjord eller grästorfjord, löf- eller annan humusrik jord jemte gödseljord i proportion efter olika växters fordringar på fet jord, träkol och sand — derest jorden i sig själf ej är sandblandad — ej att förglömma, trivas de flesta rätt väl. Alltid bör dock tillses, att en mera lerhaltig jord uppblandas med löf- eller annan liknande jord för att göra den lös och lucker, emedan en styf lerjord vanligen hoptorkar till en klump mellan vattningsarne och skiljer sig från krukans väggar, så att ett tomrum uppstår, genom hvilket vattnet sedan rinner utan att intränga i den torra jordmassan. De, hvilka själfva hafva svårt att anskaffa tjenlig jord till sina växter, kunna genom att vända sig till de stora trädgårdarne, der krukväxtdodling bedrivs, med uppgift å namnet på den växt, hvartill jord åstundas, på så vis skaffa sig passande jord.

Blomstervän.

En extra pristäffling

anordnar Redaktionen för

korta uppsatser, angifvande och beskrifvande nya, vackra julklappshandarbeten,

hvarvid den bästa kommer att tilldelas ett pris af 10 kronor. Beskrifningarna, hvilka endast böra upptaga mindre bekanta och nya handarbeten, nedskrifvas kortfattadt och lättbegripligt på blott en sida af papperet. Redaktionen förbehåller sig rätt att äfven meddela de bättre af de ej prisbelönade beskrifningarna och uttalar som sin varma förhoppning, att ingen af våra läsarinnor, som kan ha något att meddela, undandrager sig detta, då det ju för dem själfva blir af det största intresse, att denna afdelning genom inbördes tillmötesgående och meddelanden framstår rikhaltig och omväxlande, när nu julklappssorgernas tid står för dörren.

Men hvad som göres, bör göras fort! Annars kommer det hela för sent. Inom den 10 november måste alltså alla i täfflingen deltagande skrifter vara till Redaktionen insända.

Tänk — i tid!

Hösten är kommen, hör stormarna gny! Svanen tar afsked och svalorna fly.»
Ja! hösten är kommen, svalorna hafva flytt, och sommaren med dess fröjder äro förbi; men barnet och de lycklige, som ännu behållit kvar barnasinnet, vända redan blicken mot nya fröjder. Snart stundar julen, den härligaste af alla fester. Så snart mammorna fått höstsylslorna undan och smättingarnas vintertoalletter i ordning, börja de nog också rusta med dockor och tömmar, bollar och dockmöbler. Stora bröderna hafva så mycket att hvika med mamma, det sägas och bultas, och än får ej pappa, än ej syskonen komma in i deras rum. Småflickorna åter rusa ej såsom förut genast emot morföräldrarna, då de komma på besök, utan skynda först in i sängkammaren, gömma något under täcket och se sedan så oändligt viktiga ut som trots någonsin en statsman, som bär på någon rikshemlighet. Så kommer tiden, då önskelistorna skola skrivas och skickas till julboken, och sedan återstå ej många dagar. De användas att skura och putsa, brygga och baka; barnen smaka på litet deg här och en liten bulle där. Dagen före julaftonen inpackas julklapparna, det luktar lack i hela huset, och man börjar redan komma i en riktig julstämning. Nu är dagen inne, allt är färdigt, tjänarne sitta och prata i det prydliga köket med sina nya mattor och skinande blanka kastruller. Barnen trippa väntansfulla och oroliga omkring; ännu är det en hel timme till 7, och förr torde knapt nog julboken hinna arrangera om en riktigt grann julgran och de många julklapparna. Mamma är äfven färdig, och för att göra väntan mindre lång samlar hon sina smättingar omkring sig, drager upp gardinen och visar dem den tindrande stjernhimmeln der uppe. Så berättar hon för dem om den stjernan, som lyste så klar på himmelen den natt, då Jesus föddes; berättar om Guds oändliga kärlek och godhet, om de sköna läror han gifvit oss; om huru vi skola göra

oss värdiga denna kärlek genom att själfva öfva barmhertighet och kärlek emot våra medmenniskor . . .

»Frun, Anderssons Elin begär att få ett ljus, så att de ej få blifva i mörker på själfva julaftonen.»

Mamma skyndar genast upp och förser lilla Elin med ljus och äfven annat smått och godt; så återvänder hon till sina små.

»Mamma! Greta säger, att Elin ej får några julklappar, emedan hennes föräldrar äro så fattiga. Kunna vi ej gifva henne några? Jag skall gifva henne min stora docka, som kan tala.»

»Kära barn, den är mycket för dyrbar för Elin; hon har ingen plats att förvara den.»

»Då, mamma, min lilla docka med röda cretonneklädningen; men båda armarna äro lösa, och klädningen är så oren. Kanske kunde Elins mamma sy fast armarna och tvätta klädningen.»

»Dertill har Elins mamma visst ej tid, och då blir hela dockan en slarfva.»

»Min dockmöbel då, der äro blott några stolffötter afbrutna, och bordsskifvan är lös. Kunna vi ej sätta på limpinnan, så limma vi det ett, tu, tre.»

»Nej, mitt barn, tjänarne skola just gå till kyrkan och kunna ej nu börja bråka med sådant.»

»Hvad det är skada, att vi ej tänkt derpå förut, nu blir stackars Elin utan julklappar!»

Ja, att vi ej tänkt derpå förut! Det är just det. Barnahjertat är lätt rördt och vill gerna hjälpa den nödlidande, vore det äfven med det bästa, det eger; men barnet förstår ej att tänka derpå förut; det följer endast stundens ingivelse. Mången hushållsaktig mamma stäffjar då barnets ifver med: »det är för godt, det kan du ej gifva bort», och barnahjertat förhärdas så småningom och blir känslolöst för likars nød. — Andra mödrar, ömma och varmehjertade, glädja sig öfver sitt barns medlidsamma sinne och låta det gifva bort hvilken sak som helst hellre än att för-qväfva den goda brädden. Barnet lär sig att utan betänkande gifva, hvad det just eger; ser det ett gråtande barn, köper det för alla sina sparpennningar konfekt för att trösta den gråtande. Det ger bort sina dyrbaraste leksaker, det är så roligt, och man får nog nya. Denna vana växer med åren, och då barnet vuxit upp, har det blifvit en af dessa impulsiva naturer, som gifva utan urskilning och ofta skada mera, än de gagna. Det är dessa fruar, som gifva bort sina aflagda, rikt garnerade klädningar, i hvilka nöden tager sig än mera skrikande ut, och hvilka släpa kring gatorna med remsorna styfva af smuts; i stället hade af klädningen, förnufligt använd, kunnat blifva ett par snygga, släta dräfter. Eller det blir en ung godlynt man, som ej kan vägra sina vänner ett litet lån eller en liten påteckning på en vexel, som skulle gifva bort sin sista rock för att hjälpa en kamrat, men som tyvärr ofta gifver bort mera än sin sista rock. Man har ej räknat så noga, den egna kassan räcker ej till, och så tillgripas de anförtrödda penningarna.

Derför, lär barnet att rätt hushålla med sin lilla kassa, att i tid iordningställa de små saker, med hvilka det vill glädje eller hjälpa de fattiga. Hvarför ej t. ex. låta barn använda någon eftermiddag i veckan till arbete för de fattiga? De kunde då reparera sina gamla leksaker, som de ej mera vilja leka med, samla små bilder och klistra upp till en bilderbok, såga små möbler af gamla cigarrlådor, rispa upp gamla strumpor och

laga till bollar; de mera försigkomna kunde sy små förkläden, lappa någon gammal klädning och — åter de gamla strumporna! — rispa upp ett par gamla strumpskärf för att med garnet skarfvä ett annat par o. s. v. Sålunda skulle barnet lära sig att taga vara på småsaker, att ej låta något gå till spillo, hvaraf ännu någon annan kan hafva nytta, äfven om man ej själf behöfver det. De skulle lära sig att gifva med urskilning — och då de en gång vuxit upp, skulle de komma att göra oändligt mycket verkligt godt, utan att derigenom skada vare sig det egna hemmet eller samhället. Tänk blott i tid!

Finska.

Bevaren edra hemligheter!

En värdig qvinna af 40 års ålder, hvars lif hade varit lugnt och fridfullt, gaf följande råd till ett ungt, nygift par af sina bekanta.

Akten som en helig skatt hemligheterna om edra hjertan, om ert familjelif och om er ställning, så att icke ens far eller mor, syster eller bror må få rum mellan er eller tillåtas att dela *den* glädje eller *den* smärta, som tillhöra er ensamt. Lefven nöjda sins emellan och gören icke ens edra mest kära jordiska vänner förtrogna med saker, som angå er husliga frid och lycka, på det att de stunder af svårigheter, som komma, icke må blifva af lång varaktighet. Talen aldrig derom utomhus, men berätten för hvar andra edra motgångar, och allt skall vara snart hjälpt. Aldrig skall då morgondagens sol gå upp öfver edra bekymmer. Tänk på de löften, I gifvit hvar andra, och förnyen dem; det skall stadfästa en kärlek, som är starkare än döden, och I skolen förblifva att vara en själ.

A. O.

Kärlekens seger.

Skiss ur lifvet af *Adolf Hellander*.

De dansade fram sida vid sida, speglande sig i hvar andras blickar, jublande åt våren utom och inom dem, hänryckta af sin kärlek. Han var 22 år, hon 19, och lifvet låg framför dem som ett omätligt, solbelyst fält, utan en skugga, med en himmel öfver sig utan ett moln.

De sågo knappast världsvimlet och människorna omkring sig. De lefde i sina drömmar, i stolta framtidsperspektiv, ty intet var ju omöjligt för deras unga, varma kärlek. Ännu *var* han visserligen ej något, han hade nysst avslutat sina studier och inskrifvit sig i ett par verk, och icke *egde* han något heller, men framtiden låg ju öppen för honom, och den *måste* bli lysande. Hon hade fått en god uppfostran, ty hemmet hade varit burget, men vid faderns död var allt slut. Dock, hon var ju förlofvad, skulle med tiden få eget hem, och då var ju allt bra. Väl skakade välvilliga människor på hufvudet, de der kloka människorna, som fordra garantier och försäkring för hvarje steg i lifvet, och »undrade, hur detta månede blifva», men det var så länge sen de voro kära, eller kanske de aldrig varit det, och därför förstodo de inte de unga.

Det sjöng inom honom, då han med lätta steg skyndade till embetsrummet, efter att först ha gått förbi huset, der hon bodde, och kastat en blick upp emot fönstret. Mellan de torra meningar, han nedskref på papperet, dansade hennes bild, ungdomligt fager. Han lät pennan hvilat emellanåt och drömde. Hvad timmarne gingo långsamt, hvad arbetet var prosaiskt! Hur mörkt och dystert var det inte här i de stora embetsrummen, der anden tycktes fjettråd i regelrätta former, mot

de små ljusa rummen der borta med blommor och fågelbur, der luften var uppfylld af välukt och sinnet fick domna! Aj, här blef en plump i protokollet — fram med radérknifven!

Nu slog klockan i Riddarholmen, arbetet är slut, och han skyndar med fart till mid-dagsstället, kastar i sig maten, under det han ögnar i tidningen, och så ut och fram den kända vägen genom gatorna, upp för trapporna med stormsteg och in till henne, som väntar.

»God dag, Lilly, min älskling!»

»Gud, Arvid, hvad jag längtat! Hvad du dröjt i dag!»

»Inte en minut längre, än jag behöft.»

Han bugar sig artigt för modern, som nickar med den min, svärmödrar bruka mot fattiga mågar.

»Kom nu och sätt dig», säger Lilly och drar honom ned i soffan, »och kyss mig sen och var min egen Arvid.»

De se på hvar andra så innerligt, så trofast, händerna hvilat i hvar andras, och hon lutar sitt lilla ljusa hufvud mot hans axel och låter håret smeka hans kind. Och nu börjar detta lågmälda, mystiska samtal, som mellan unga, rena hjertan till innehåll säkert är det samma på alla håll och alla språk. Hvad röra dem världens bekymmer? Det är nu de måla framtiden med ljusa färger, med rosenröd i hvita, luftiga moln, och de vilja ej se en enda svart strimma vid horisonten. Der försvinner vägen som en ridå, och de se det blifvande hemmet, *sitt* hem.

Derinne är så fint och pyntadt. Först salen med sin ekmöbel, sin spegelbuffet och ljuskrona, så förmaket i valnöt med blå klädsel — ty *hon* är ju blond — golvet betäckt af en mjuk matta, och för fönstren falla de hvita gardinerna i djupa veck. Alla dessa vackra dynor och antimakassar har hon broderat — åh, hvad hon skall göra allt fint och nått! Och så längst in i sängkammaren... och sen köket med blanka kokkärl på hyllorna, klädda med uthuggna spetsar. De le solljust, allt är, som om de redan egde det. Hvad kan det kosta?

De börja att räkna. Det är så lustigt att kalkylera. Man är ju sparsam, man fordrar visst ingen *stor* våning, men smakfullt skall det vara, »stil» på det. För 3000 kr. bör det kunna gå, och om ett år eller så får kanske Arvid ordinarie syssla. Visserligen inte så stor lön, men man kan skaffa sig biförtjenster — och så bör »man lägga af». . . ja, det är inte roligt alls att räkna, men det blir nog bra med det.

Nu glädje blott, man tillhör hvar andra, utan beräkning och egoism. Lifvet är härligt! Man måste ut att förlusta sig. Arvid vill blott sprida glädje omkring sig. Skola de till Djurgården eller på en teater? Modern och Lilly pruta emot — isynnerhet den senare: det kostar ju så mycket. Åh, bah, för någon gång, hvad gör det! Nå man väljer teatern; han köper biljetter på parkett. Hvad Lilly är nått och smått elegant, hvad allting klär henne! Arvid är stolt, då hon stöder sig vid hans arm och blickar upp mot honom. Människorna titta på dem och småle, och många säga:

»Hvilket vackert par!»

På teatern ser han mer på Lilly än på pjesen, och i entreakten skyndar han ut och requirerar glace. Hvad det är roligt, hvad de äro lyckliga!

Så gå dag efter dag, månad efter månad, och snart — år.

Embetsrummet är lika dystert och kvävande, Lillys hem lika solljust, men befordran och inkomster lika aflägsna. Men de äro lyckliga ändå, ty de lefva ett drömlif.

* * *

Som sagdt, åren gå under stillastående enahanda. Arvid arbetade kanske för litet och drömde för mycket. Han gjorde ansatser, men släpte tag; han ville, men kunde inte. Han var ej praktisk, hade ingen, som räckte honom handen, och trodde på otur — och det var dumt. Lilly höll modet uppe, bråkade sitt lilla hufvud med idéer och förslag, men brist på medel satte hämsko på allt. Hon ville själf skjuta på det tunga lasset och började gifva lektioner, sedan ingen fast plats fanns att få, men det räckte nått till hennes toalett. Arvid mörknade allt mer, pannan var ej klar, och munnen log sällan eller också hårdt och bittert. Det grämde honom att ständigt bita i lifvets surkart, och han kände sig sakna förmåga att förädla den. Han var ej man att skuffa sig fram och sönderbryta hindren. Han föraktade sig själf för Lillys skull. Det var ju han, som fjettrat henne vid sig. Men var det väl ett brott? Hade de ej mötts af kärlek från första ögonblicket, och hade denna kärlek ett ögonblick slappats? Nej, de hade ju varit så unga och hade haft rätt att hoppas på framtiden, och det gjorde de ju ännu. Men världen är hård att brottas med, och det der svarta strecket vid horisonten, som man ej såg för idel bländande solstrålar, hade växt till ett hotande moln, som förmörkade hela himmelen, och så var det något annat, som gnagde honom som en mask — *skulder*, skulder som växte, hotande som spöken, som gjorde honom skygg, missmodig och vacklande. Tankarna på dem smög sig på honom på embetsrummet, hos Lilly i drömmen. Lilly tröstade honom med hopp om framtiden, men han tog ej tröst. Hon drog upp leende, ljusa bilder för honom som förr. Hon hade blott förändrat dekorationerna *något* — möblerna voro ej fullt så dyrbara och eleganta derinne i fatamorganan, men allt var så obeskripligt ljust och hemvarmt, i synnerhet när hon lät honom tänka sig henne derinne, ordnande allt. Han sträckte ut händerna, han ville kvarhålla hägringen, men den upplöste sig i lätta dunster och kvarlemnade blott en vattendimma för blicken.

Människorna logo ej mer mot dem, men man sysselsatte sig med dem, plågade och utpinade dem.

»Nå, Lilly lilla, när ska' du gifva dig? Jag riktigt längtar att få komma på ditt bröllop och sedan få helsa på dig i ditt eget hem — jag tycker hvad du ska' få det nått och fint. Jag var här om dagen hos unga T***, de gifte sig i förra veckan, åh, hvad de ha det charmant! Tänk, att *hon* gjorde så godt parti...! Din fästman ser något dystert ut, men mycket hygglig för öfrigt. Nå, har du tänkt, hurudan brudklädning du skall ha? Hvit kan jag tro... eller kanske någon kulör, ty du är något blek... ja, du har verkligen blifvit *litet blek*... stackars liten... ja, låt oss nu se, att du gifter dig snart!»

Så är hvardagsmänniskornas sätt att visa sitt intresse. De tänka icke, de kunna icke tänka, att hvarje deras fråga är en förgiftad pil i ett sjukt hjerta, ett upprifvande af väl dold sorg, en läskedryck af ättika. När allt går i släta, väl smorda hjulspår, då är allt

»charmant». I den hala, knaggliga uppförbacken, der foten slinter till baka och missräkningarna pröfva troheten och modet, der man först efter tusende mödor når målet, der kasta en hel del människor gerna en liten sten, som träffar en sårbar punkt. Om troheten, som håller ut i stormen, om kärleken, som aldrig svigtar, tala de sällan.

* * *

Åren gingo, Arvid och Lilly voro pröfvade nog. De voro ej mer några leende barn, men en lugn lycka bredde sitt sken öfver dem. Sedan Arvid kastat sig in på en annan bana, fått friskare mod och manligare kraft, ständigt uppmuntrad och stödd af Lilly, började det ljusna småningom, sakta. Det lilla fantasihemmet stod der nu i verkligheten, det hade ej kommit på en gång, nej, efter tnsen bekymmer, sak för sak, men derför desto mera kärt. Lillys blick öfverfor allt. Det hade skett, det, som syntes omöjligt. Det var den trogna kärlekens lön. Hur många gånger hade man ej sagt åt henne under dessa långa år: *bryt*. Hon log. Hade hon ej varit stark och *segrat*?

Och under alla dessa år, hur mången så kallad »lycka» hade hon ej sett krossad, der allt från förlofningen varit planerat efter den finaste beräkning och nu — spillror blott! Kärleken hade slocknat, ty lågan var blott ett fladdersken, förmögenheten hade försvunnit under jagten efter lyckan, som ej söktes i hemmet, och troheten grät med sänkt ansigte.

Men Arvid och Lillys kärlek, tänd i lifvets och känslans uppvaknande vår, pröfvad i frost och vinterstorm, stod stark och oförfalskad efter striden och lofvade långt lif.

Och in tittade solen mellan de enkla, hvita gardinerna och dansade lustigt öfver golftiljorna i det lilla hemmet.

»Kära Arvid, så stå vi dock i vårt eget bo.»

»Ja, Lilly, tack vare dig, som härdade ut och höll mitt svaga mod uppe.»

»Jag har blott älskat dig!»

»Och en sådan kärlek är en gudakraft, som hjälper mannen öfver månet gungfly. Gud välsigne dig, och först och sist en kyss!»
Qvi-vi-vi-vitt, sjöng fågeln i buren...

Den nya klädningen.

Äkte mannen: »Se så — låt nu mig hjälpa dig! Du skall få se, att jag gör det fullt ut lika bra som din kammarjungfru, ja, kanske till och med så bra, att du sedermera alltid vill ha mig till hjälp.»

Den unga frun: »Nåväl låt gå, men du får skynda dig. — Se så, hit med klädningskjolen och hjälp mig på med den, men akta dig bara, att du inte kommer åt håret. — O fasa — du låter ju häktan fastna och slita upp en hel länk af håret; vänta då för all del, så jag får taga bort den. — Nu, äntligen fick jag upp den, nu vidare. — Oh, så afskyvärdt stor dynan är, den måste bort; ack, Karl, kan du sprätta ur den? Men du kan väl inte; har du ingen pennknif på dig? Här är annars en sax, bara du får bort den, så jag inte ser ut som en ballong. — Så der ja, nu är det bra. Gif mig nu klädningslifvet, men du måste föra armen riktigt i armhålet. — Usch, hvad här är varmt; öppna för allt i världen på fönstret, så jag får in en smula luft; jag ordentligt kväfs här! Så, nu är det bättre; men det är någonting med ärmarna, som jag inte kan uthärda. Du får vara snäll och taga af lifvet igen; vill du nu taga i armhålet med bägge händerna och hålla ut det riktigt; ack, nu brakade det till i ärmsömmen! Du sliter ju inte heller måttligt; får jag se, hur mycket gick upp. — Gud ske lof, det var bara

ett par stygn, det kommer väl ej att synas. — Nu gick då äntligen ärmarna ordentligt på. — Hvad säger du, Karl, är klockan redan tio minuter öfver åtta; och Therese som ännu inte är till baka! Gif mig då qvickt skärpet, så jag får sätta det på mig. — Nu skall man se, att skärpet är för trängt; — ja bevars, se sjelf, Karl, att det inte går igen. Om jag inte särskildt bedt sömmerskan att göra allt beqvämt och rymligt; ack, älskade Karl, öppna dörren ett tag, så det blir luftdrag, annars känner jag, att jag dånar. — Nu får du försöka, om du kan knäppa skärpet åt mig. Aj — nej, du bär dig gränslöst otympligt åt; dina bägge händer kunna väl inte också få rum inuti skärpet; — hvar den Therese kan vara, hela denna evighet kan väl ej behövas för att köpa några blommor. Min kära man, hädanefter måste du alltid skaffa mig levande blommor, då jag behöfver sådana. — Vill du försöka ett tag till att få igen skärpet, snälla Karl, — men hvad är det med ditt finger, det blöder ju? — Usch, den der dumma haken på det otäcka skärpet. Du skall genast få litet plåster af mig. — Så, nu fattas bara att fästa vecken till venster, det kommer jag omöjligt åt sjelf. Tack skall du ha, nu är jag färdig, — nej, vänta, du måste hjälpa mig att få reda på fickan, kan du inte få tag på den? Du får lägga dig på knä och hålla upp klädningen, så får du väl se den hänga någonstades, — ser du den nu? — nå, då är allting bra! Vill du nu bara gå ur vägen, så jag kan få se mig ordentligt i spegeln — det faller sig ju mycket bra. — Var snäll och räck mig nackspegeln, så jag får se, hur klädningen sitter i ryggen; — ja, det är nog bra, men nu ser jag, att den är aldeles för kort; ack, snälla Karl, då måste du ännu en gång lägga dig på knä och tag så med bägge händerna i klädningskanten och drag ned kjolen rätt dugtigt. Jag skall långsamt vrida mig, så du får draga ned den rundt omkring, — så, stig nu upp och stryk ned draperingen lätt med handen; stopp, inte så hårdt! Du plattar ju aldeles till draperiet! Ja, nu får det vara bra; jag är nästan halvdöd. Tack, kära Karl, men du får aldrig hjälpa mig mera; du förstår dig ej tillräckligt på saken, och jag har ju fått tala mig aldeles hes. — Nå, der är ju äntligen Therese med blommorna; nu få vi skynda oss ned i vagnen. — Hvad för något, du är inte färdig? Hvad har du då gjort hela tiden? Ni männer kläda er så förskräckligt långsamt, och så heter det alltid, att ni få vänta på oss!!»

Tvätt.

III.

Sista artikeln: Om tvätt af ylle.

Var det allaredan vid tvätt af linne och bomull nödvändigt att ha mjukt vatten, så gäller detta i ännu högre grad vid tvätt af ylle, då hårdt vatten kommer detta att krympa. Ylletyg nå ogerna ställas i blöt, emedan det dervid lätt krymper. Dock kan denna förberedelse till tvätten icke undgås, när tyget är starkt nedsmutsadt af svett eller liknande, som tränger fast in i tyget. Skola t. ex. strumpor ställas i blöt, sker detta i en ordentligt ljum sodalut, och det hela placeras i sådan värme, att temperaturen kan hållas någorlunda konstant under loppet af ett par timmar. Efter denna tids förlopp vridas plaggen ur och tvättas — likasom öfrigt ylletvätt, som ej satts i blöt — i ett par omgångar ljum såplut som är kokad af god, hvit såpa och ej får vara för stark, då tyget i sådant fall krymper. Till den första tvättluten kan sättas litet salmiaksprit (1 matsked full till ett ämbar vatten). Använder man vid ylletvätt på något håll för stark värme, krymper tyget och blir hårdt; hvitt ylletyg blir dessutom brunt derigenom.

Tyget gnides icke, då det derigenom filtras ihop, utan svalpas fram och till baka och lyftes upp och ned i tvättvattnet. Yllet vinner i hvithet och mjukhet, om man har de skilda omgångarna tvättvatten och sköljvatten (som likaledes måste vara väl ljummadt) stående vid sidan af hvar andra och efterhand gör det ena plagget färdigt efter det andra, så att intet kommer att bli liggande i den smutsiga luten. Sedan tyget sköljts, vrids det mycket hårdt, drages och spännes i olika riktningar, så att det får sin rätta form och torkas så fort som möjligt, dock ej i gassande solvärme, hvaraf det blir hårdt, eller vid för stark ugnsvärme, hvaraf det gulnar. Är ylletyg hvitt, sättas något blåelse till sköljvattnet.

Det nu beskrifna tillvägagäendet användes för ofärgadt och fullständigt akta tyg och ger utmärkt resultat. Färgade tyger — t. ex. barndrägter och

andra kulörta klädesplagg — behandlas på följande sätt: Man kokar en lut af glycerinsåpa (till ljusare tyger) eller grön oxgallesåpa (till mörka tyger), förtunnar den med varmt vatten och låter det hela kallna. Häre tvättas plaggen, sedan de förut sprättats upp i alla sömmar; de få ej gnidas eller vridas hårdt. Derpå sköljas de i kallt, mjukt vatten och, när såpan är ordentligt ute ur tyget, i kallt vatten med tillsats af litet ättika för att friska upp färgerna. Till blåa, gröna och grå tyger och till randiga tyger med hvit botten sättas äfven litet blåelse till sista sköljvattnet. För att undvika, att tyget blir fläckigt eller randigt genom att bli liggande, bör man iakttaga samma försigtighetsmått som vid tvätt af färgadt linne och bomull. Till allt kulört — äfven öakta — ylle är ett afkok på quillayabark ett utmärkt tvättmedel; tillvägagäendet är det samma som vid begagnandet af kallt såpvatten.

Ehuru äfven tvättning med tvål och såpa, som tidigare utvecklats, beror på en kemisk verkan, och ehuru man ej kan tänka sig någon tvätt utförd, utan att den på kemisk väg lösta eller lossade smutsen måste aflägnas på mekanisk väg, får denna sistnämnda dock en mindre framträdande betydelse vid åtskilliga tvättmetoder, som sammanfattas under namnet *kemisk tvätt*. Med en sådan förstår man i hushållet ett behandlingssätt, vid hvilket jemside med såpan eller helt och hållet med uteslutande af den samma användes ett annat reningsmedel, t. ex. terpentint, salmiaksprit o. s. v.; det i förra artikeln meddelade receptet för »tvätt med terpentint och salmiaksprit» ger således anvisning till en kemisk tvätt, och samma namn skulle dr. Schulzes anvisning i den första af dessa artiklar få.

I en trängre och mera korrekt bemärkelse betecknar denna kemiska tvätt (tyskarnes »torra tvätt») den rening medels ether, benzin, terpentint, petroleumether, salmiaksprit, som gemenligen företages med öfverplagg. Sedan denna tvättningsmetod uppkom år 1866, har den vunnit allt större och allmänare användning och har i högsta grad bidragit att utbreda större renlighet. Inrättandet af industriella etablissement, som sysselsätta sig med den samma, har gjort det långt lättare än tillföre att få hela plagg rengjorda, och i hemmen finner denna »kemiska tvätt» vidsträckt användning vid fläckurtagning. Detta sker genom gnidning med en flanellslapp, doppad i ett eller annat lösningsmedel (i regeln benzin); man bör väl minnas, att de allra flesta af dylika medel äro mycket flyktiga och mycket brännbara, så att arbetet ej får företagas i närheten af ljus eller eld.

Teater och musik.

Kungl. operan har under den senast förflytna veckan gifvit trenne nya repriser, nämligen »Leonora», »Hoffmans sagor» och »Don Juan». Den första reprisen var onekligen den intressantaste. Tvänne af de viktigare partier voro besatta med nya innehafvare: titelrollen utfördes af *fröken Jungstedt* och konung Alfonso's af *hr Johanson*. Och så fick man åter höra *hr Ödmann* i en af dennes bästa roller, Fernandes. Hvad först *fröken Jungstedt* beträffar, måste man gifva henne ett rättvist erkännande för hennes delvis verkligt goda utförande af sitt parti. Att hon redan nu i alla afseenden skall räcka till, är ej begärligt. Att på fullt tillfredsställande sätt utföra så skilda partier som *Nicklaus* i »Hoffmans sagor» den ena aftonen och »Leonora» den andra, kräfver erfarnare krafter, än man rimligtvis kan begära af den unga sängerskan. Hon förtjenar emellertid erkännande för båda dessa prestationer, af hvilka vi ej tveka att sätta hennes återgifvande af *Nicklaus* i första rummet. Att *fröken J.* inger mycket goda löften och säkerligen kommer att varda af stor nytta för kungl. operan, torde alla vara ense om. Det samma kan sägas om *hr Johanson*, hvars präktiga bariton hade ypperligt tillfälle att göra sig gällande i konung Alfonso's parti. Hans uppträdande var för öfrigt nobelt och obesväradt. *Hr Ödmann* sjöng Fernandes parti varmt och lidelsefullt. Både spel och sång äro måhända uttrycksfullare än förr, stämman klingar härlig som förr; dock förefaller det stundom, som om den ej vore så absolut väljudande som förr. Detta är väl emellertid, skola vi hoppas, endast några oundvikliga sviter från vistelsen i Köbenhavn, de der så småningom skola försvinna. »Leonora» gifves fortfarande för goda hus.

K. dramatiska teatern uppför i morgon (torsdag) för första gången det bebådade skådespelet »Jern och blod» af spanjoren Echeagaray, förf. till det

med så mycket bifall mottagna dramat »Galeotto». Rollerna i stycket och deras innehåfvare äro: Muntaner hr Hillberg; Raimundo hr Palme och Skånberg (alternerande); Castelnovo hr Örtengren; Rodrigo hr Elmlund; Ferrato hr Envall; en teolog hr Bergqvist; Genoveva fru Rundberg och fröken Lundequist (alternerande); Berta fru Fahlman och Brégida fröken Klefberg.

Vasateatern synes ha gjort ett icke mindre lyckligt grepp med sitt operettprogram när två än med det första. Zell och Genées — för stockholmarne sedan Mindre teaterns dagar välbekanta — »Sjökadetten» går qväll efter qväll för fullsatt salong och stormande bifall öfver tilljan. Framgången kan och kallas välförtjent, då såväl den sceniska uppsättningen som det lifliga, äkta operettmessiga spelet lemna föga öfrigt att önska. Hvad som ännu brister, är fortfarande det vokala.

Hr Warberg ger åt dom *Januarios* burleska figur en relief, som ställer denna sekundarroll som styckets främsta. Som *Fanchette Michel* alternera fröknarna *Johnsson* och *Ekström*, och ha båda lyckats förvärfva publikens lifliga erkännande för sina prestationer. Fru *Jensen* som drottningen och hr *Klinger* som hennes hemlige gemål fylla ypperligt sina platser. Den melodiosa och underhållande operetten torde utan allt tvifvel en god tid framåt hålla sig kvar på programmet.

Södermans-matiné gifves söndagen den 27 dennes kl. 1/2 e. m. under medverkan af fru H. Heintz, fröknarna *Sigrid Wolff* och *Märta Petrini*, hr C. F. *Lundqvist*, *Max Strandberg* och *Oskar Lomberg* samt Filharmoniska sällskapets damkör. Biljetter säljas i *Abr. Lundquists* k. Hofmusikhandel, Malmstorgsgatan 8. Den 23 okt.

Vjera.

Utkast af Georg Nordensvan.

(Forts.)

»Resden! Ah! Sixtinska madonnan!» utropade hon liksom spörjande.

Jag kunde inte underlåta att nämna, att jag känt mig i någon mån sviken i min väntan på Sixtinska madonnan.

»Hvilket nöje att en gång få höra ett ärligt ord!» sade hon.

»Men taflan är flere gånger öfvermålad och restaurerad... fann jag mig skyldig att invända.

»Hur den varit, kunna vi inte veta. Nu ser den ut som en aquarell, och teckningen är märkligt opersonlig, utan energi, vulgär...»

»Men uttrycket, fröken...»

»Det är själfvullt — det är en vacker umbrisk flicktyp. Men det är precis lika bra på en gravyr.»

Min estetiska lärdom, som jag nu ansåg det vara min pligt att rycka fram med, slog ej det minsta an på denna kättarnatur.

Hon var i Schweiz med sin fader, en blek giktbruten herre, som sköts i en liten vagn, och som ofta satt i solskenet, stirrande med en melankolisk blick ut öfver sjön. Vjera satt bredvid honom, men i skuggan, med sin bok, alltid med sin bok.

Vi kommo mycket fort öfver det första stadiet af vår turistbekantskap och upphörde att »konversera». Hon var riktigt barnsligt öppen i sitt sätt, och likväl var hon minst af allt ett barn. Hennes fader, berättade hon, hade i sin ungdom hört till de misstänkta, han hade läst förbjudna skrifter, som hittades vid en af de vanliga husvisitationerna, och därför hade han blifvit fängslad och förvisad efter att ha suttit inspärrad i två år, innan saken kom före vid domstolen. Hans helsa var bruten, och nu mera kunde man ingenting hoppas. Han var nu fullkomligt indifferent, talade aldrig om politik och aldrig om deras olycka.

Han satt der i sina tankar, denne hvit-

skäggige gubbe med det nervösa draget öfver ögonen, den vänliga blicken och det vemodiga leendet, satt sluten och liknöjd, talade blaseradt och kallt om obetydligheter — en man, som ingenting hoppades, men som förstod att behålla sin sorg och sina känslor för sig sjelf.

De hade vistats i utlandet, allt sedan hans ende son blef häktad och dömd till Sibirien. Om han blifvit ditsänd, eller hvart han tagit vägen, det visste ingen. De ryska fängelsernas murar tala icke.

Boris hade varit en svärmare, ett godt hufvud och ett godt hjerta, »han som de andra.» Han var entusiast, han hade med sin hela själ hängifvit sig åt »saken» — han hade ju inte kunnat annat — och hade naturligtvis fallit för den, »han som så många andra af vår bästa ungdom.»

Hon uttalade sina åsichter med lugn, som kunde det ej komma i fråga att tänka anorlunda. De hade helt och hållet genomträngt hennes personlighet.

Och hon var en personlighet, denna unga flicka, som stod på höjden af sin tids bildning, som lärde allt utan ansträngning, talade fem språk med samma lätthet och hade sin åsigt om allt, hon läst och lärt.

Hon kunde tala sig varm om broderns »olycka», så att hon för ett ögonblick fick färg på kinderna, och så att de stora ögonen glödde, men eljes behöll hon städse sin milda, men fasta blick, som liksom tog mått af den, hon såg på.

»Ni är då nihilist?» kunde jag en gång ej hindra mig ifrån att fråga, fast jag visste, hur dum och barnslig den frågan var.

»Nihilist!» sade hon, utan att förvånas öfver frågan. »Ni är så löjlig! Hvad vet ni om dem? Ni har läst om dem i edra tidningar, ni har läst Dostojewski och Turgeniew och ni tror, att Bazarow är den stående typen för den ryska ungdomen. Har ni då inte lefvat med de sista två åren, inser ni inte, att det måste gå, som det gått? Tror ni, att vi sträfvat efter ett fortsatt skräckvälde? — Men kalla oss gerna revolutionärer, det är ett namn, vi äro stolta åt. Vi vilja omstörta — men långsamt. Var säker på, att hvälfningen kommer och det inte endast i Ryssland. Ni ser partierna: det som vill förbereda och grunda den nya staten — kalla oss nihilister, om det roar er — och det som kallar sig samhällsbevarande, som vill stödja den nuvarande staten, och som bygger på bajonetter.»

Hon talade med allvar och tro, utan spår af fanatism. Det var en ljum afton med sjön kopparröd under solstrålarne, som glöd-gade de ljusa bergen långt borta. Från villornas terasser ångade blomdoften ut öfver oss, och från ett af de röda små palatsen ljöd dansmusik i qvällen, och ute i trädgården syntes herrar och damer promenera arm i arm mellan blomstergrupperna, medan wienervalsens ljöd dämpad ut öfver aftonens stillhet.

»Hvad tänker ni på?» frågade jag.

»Jag tänker på min bror — undrar hvad han nu gör, — om han ännu finnes till», svarade hon.

Vi gingo tysta förbi den röda villan. Strassuvalsens toner följde oss en minut, så hördes de ej mera. —

Under den följande tiden träffades vi sällan, — hennes fader blef sämre och hon höll sig hemma. Då först märkte jag, hur nära hon stod mig. Jag saknade henne hvar gång jag gick ut och ej träffade henne som förr, jag hade så mycket jag ville tala med henne

om. Jag hade vant mig att tala öppet och utan förbehåll till den lilla allvarliga flickan. Det var något hos henne, som tvang mig att gå till rätta med mig sjelf, — hennes öppenhet, som inte visste hvad förbehåll ville säga, fordrade till gengäld samma ärliga språk från min sida. Hon kunde se på mig, som ville hon säga: »nu är det din tur, berätta om dig sjelf, om dina landsmän. Hvad arbete ni på, hvad sträfva ni till, hvad hoppas ni? Låt oss ej tala i gåtor, På det sättet få vi intet utbyte af vår bekantskap.»

Men det var ej mycket jag hade att tala om. En gång, i början af vår bekantskap, hade hon skämtsamt yttrat: Den ryska ungdomen, ser ni, det är jag! Och nu var jag nära att säga henne, att jag var den svenska unge mannen, jag med min estetiska akademieuppfostran, med min misstro och min försigtiga tystnad, mitt förakt för ett och annat, som jag i själfva verket böjde mig för. Hvad hade jag att berätta för henne? Om min literära debut med små julverser, som förskaffat mig en medalj och ett godt stipendium. Hvad var det att tala om! Hon ville veta, hvad jag ämnade skriva, och jag nämde ett par motiv jag hade i hufvudet — min roman om en ung kärlek, som upplöses i saknad, vemod, hårdnar i hvardagslivets enahanda, men som jag ej kunnat komma mig för att börja på allvar, därför att det var så mycket annat, som trängde sig in på mig, och som hade en helt annan betydelse.

Hon hörde på mig tyst. Sedan frågade hon:

»Känner ni vår litteratur? Vet ni hvem Oblomow var?»

Nej, jag visste det inte då.

»Han lever i många länder», sade hon.

Nu, då vi voro så godt som skilda åt, gick jag stundligen och tänkte på Vjera. Jag skickade henne blommor, och jag skref en sonett, som aldrig skulle komma att läsas, ty hvad hon kunde, svenska förstod hon ej.

Dagligen gick jag flera gånger förbi villan, der hon bodde, och der det var tyst och dödt. Den gamle ryske herrn var nu utan hopp.

En förmiddag mottog jag från Vjera ett kort, der hon skrifvit med sin rediga, klara stil orden:

»Min far har afidit i morse. Haf godheten gör mig ett besök.»

Hon tog emot mig i deras lilla salong. Kanske var hon något blekare än vanligt, och hennes kinder mera infallna, men hon föreföll lika lugn och stilla som jag förut sett henne. Hennes ögon voro ej röda och hon var ej svartklädd, men hennes hand darade, när hon räckte mig den.

Hon bad mig hjelpa henne med en penningfråga. Det gälde en tur in till Genève och ett besök på en bank. Hon kunde inte resa sjelf.

Då jag återkom efter uträttadt ärende, träffade jag henne i trädgården. Hon räckte mig sin hand:

»Jag reser i morgon qväll. Begrafningen blir, som ni vet, på förmiddagen, och jag har ingenting, som håller mig kvar här.»

»Ni reser? Och hvart?»

»Hem.»

»Hem? Till edra anhöriga?»

»Nej, till en början far jag till en väninna. Hon lefver förvisad och under uppsigt i en liten by i Lillryssland. Vet ni hvarför hon blifvit förvisad dit och fortfarande hör till de misstänkta? Derför att hon fick det infallet att lära bondqvinnorna på hennes fa-

ders gods att sy och att läsa. Hon samlade ihop dem och läste för dem.»

»Och nu?»

»Hon är sömmerska. Men hon lär barn att läsa — i hemlighet, åtminstone var det inte upptäckt, när jag senast hörde ifrån henne. Hos oss är det inte tillåtet att sprida kunskap, därför att kunskap är makt, och kunskap frigör.

Jag reser dit. Antagligen stannar jag inte hos henne, så vida jag inte behöfs der. Men hon skall kunna säga mig, hvar jag har min plats.»

»Men är det ert allvar...?»

»Jag vet hvad ni vill säga. Ni tycker att det är en uppgift för en fantast, detta att försöka lära vårt ryska folk något, om det också bara vore att läsa innantill. Ett folk så okunnigt, att det inte ens förstår, hvad det tjänar till att lära sig något! Låt gå för att det är lönlöst, — jag begär ingen lön.»

»Men faran...»

»Allt är farligt hos oss — för oss.

Men var lugn ni! Jag har ingen spräng-

bomb i fickan, det är med andra medel, vi arbeta...»

»Och så ung, som ni är! Att komma härifrån Schweiz, från denna villa med dess härliga omgifningar, dess elegans och bekvämlighet, — och från edra fria studier, som ni måste uppgifva, när ni kommer dit bort...»

Hon afbröt mig med ett vemodigt småleende och såg på mig med sin fasta, öppna blick.

(Forts.)

Från Iduns läsekrets.

Då vi tänka oss, att besvarandet af det spörsmål, »Georgina» här nedan framställer, bör kunna blifva af synnerligt intresse för otaligt många nygifna, unga kvinnor inom vår läsekrets, ha vi velat gifva det en mera framskjutet plats och uppmana ifrigt de erfarna mödrarna att ej undandraga sig tillfället att vara en medsyster till nytta.

* * *

Vill någon af Iduns läsarinna, som njuta lyckan att vara moder, säga en ung fru, som snart hoppas bli det, hvilka smöpersedlar, som måste finnas vid den lilles inträde i verlden? Huru många bindlar och småskjortor o. s. v., behövas? Huru skola de små kläderna sys, och hvar får man sådana sydda? Hvilket tyg tages? Måne nödvändigt linne? Huru mycket lakan o. d. behöfves i ett godt, välordnat hus för den väntades lilla bädd? Hvilka och hurdana kläder äro lämpligast? Någon lindning behöfves väl åtminstone om lifvet? Hvad brukas dertill? Kunde ett utförligt och samvetsgrant svar snart fås, vore tacksamheten stor hos en förhoppningsfull ung fru. Hvad kan en sådan barnutstyrsel kosta? Georgina.

För Läsarinna

har Styrelsen för Stockholms Läsesalong beredt tillfälle att erhålla årsabonnemang på Läsesalongen för 3 kr., såvida 20 läsarinna anmäla sig som abonnenter. Det ordinarie priset är 12 kr. Läsesalongen, som är öppen från kl. 9 f. m. till kl. 10 e. m., bjuder på omkring 100 in- och utländska tidningar samt på ett stort bibliotek med arbeten på 6 af de moderna språken.

Tjenarne.

Måttållning för tjenarne i ett landt-hushåll. (Svar till frågan 254) Ett skålpund kaffe och ett skålpund socker i månaden till hvarje tjene eller en sockerbit (maskinhuggen) till hvar kopp kaffe är alldeles tillräckligt; ty kaffe är ju ej något för kroppen stärkande och närande, utan ett njutningsmedel, som blifvit så allmänt, att det ej kan undvaras. Kaffe på morgonen begagnas som ett slags förfrukost och bör därför åtföljas af en skifva godt, mjukt råg- eller rågsiktbröd, väl jäst och väl gräddadt.

Hvad skrämjölsvälling till frukost beträffar så blir den väl litet enformig i längden och bör af en husmor på landet kunna ersättas med annan mat som blir lika billig t. ex.:

Måndag potatis och sill; *Tisdag* skrämjölsvälling; *Onsdag* stekt hafregrot med uppkokt mjölk; *Torsdag* sill och potatis; *Fredag* ugnspannkakor och *Lördag* skrämjölsvälling. Det blir då litet omväxling med frukostarne.

De söndagar, ni ej kan hafva färskt kött, kan ni taga någon af följande rätter, som äro utmärkt goda och närande:

Fläsk med bruna bönor och frukt-soppa. Salt oxkött med stufvad potatis eller potatispurè. Salt får- eller kalkkött med makaroner. Fläskkorf med kroppkakor.

Hufvudsaken är, att maten är väl anrättad, ej för salt, ej skämd eller vidbränd och med något kryddor till. En tarfrik rätt, som är renligt och väl tillagad, kan blifva en läckerhet. Detta blir nu kokerskans fel eller förtjenst. Gröt och mjölk till afton kan ni hafva som en stående rätt året om. Smör är en så dyr vara, att det ej kan bestås ett landt-hushålls många tjenare för hvarje dag och de få trösta sig med, att om de ej såsom tjänstefolk i städerna få smör hvarje dag, så få de i stället hembakadt, godt bröd af årligt svenskt rågmjöl och sin goda oförfälskade mjölk m. fl. andra fördelar framför stadsbor. Fru Anna.

Hushållet.

Hjelp dig sjelt! (Svar till frågan 252) Någon anvisning på en lämplig kokhjelp kan jag ej gifva eder, men deremot ett godt råd, huru ni skall kunna undvara en dylik.

Antag att eder man vid tiotiden på morgonen säger till, att tre à fyra herrar komma till middagen, som skall vara färdig klockan fyra. Då tänker

ni ut, hvad ni skall hafva, först till smörgåsbordet, sedan till middagen. Antecknar alltsammans, så att ingenting glömmes, gör så edra uppköp, hvilka ni bör kunna hinna göra på en timme.

När ni kommer hem, får jungfrun göra upp eld i spiseln och sätta på buljongen (om ni skall hafva sådan till middag), rensa fisken, tvätta potatisen, se öfver knifvar, gafflar, porclin och glas och plocka fram det som behöfs. Under tiden lägger ni upp smör och kallskuret till smörgåsbordet, sylter och sallader samt desert, om ni möjligen har den i ordning af syltade på ron, marmelad eller något annat, som är lätt att taga till uti en hast! När ni gjord detta, tager ni sjelf fram de fat och karotter, som skola användas, samt visar eder tjänstflicka, på hvilket fat hon skall lägga fisken, steken, etc. Derpå går ni till dukningen, som eder tjänstflicka bör hjälpa till med, ty det är alligt nyttigt för henne. När ni dukat stora bordet och smörgåsbordet, satt fram vinbuteljer och allt, som skall vara, kan ni egna en stund åt eder toalett. Kläd eder i håret och för öfrigt så, att ni endast har klädningen att taga på i sista stund.

Nu är ni befriad från tankarne på dukningen och toaletten samt kan ostörd egna eder åt matlagningen. Det går så bra, om ni blott tager alltsammans lugnt och med eftertanke.

När maten är färdig, fullbordar ni eder klädsel samt emottager edra gäster, och medan de äro sysselsatta vid smörgåsbordet, kan ni hinna kasta en sista öfverblick i köket samt gifva jungfrun några små rättelser och befallningar, ej förglömandes att hon skall taga på sig rent förkläde, innan hon kommer in och passar upp. Derefter kan ni lugnt taga plats vid bordet, och servera soppan samt ej behöfva gå derifrån under hela middagen, ty *allting måste ju vara i sin ordning och välgjordt, när ni sjelf öfvervakat det.* Då får ni äran af att icke allenast vara en angenäm värdinna, utan äfven en *duglig husmoder.*

Naturligtvis bör ni äfven i hvardagslag öfva in eder tjänstflicka att vara eder till den hjälp, jag här ofvan föreskrifvit, ty att göra det med ens på en dag går inte.

Min man bjuder ibland herrar hem till middagen, och jag lagar den sjelf i ordning med tillhjälp af min unga, oerfarna tjänstflicka på sexton, sjutton år.

Följ mitt råd för en gång, och det skall nog ej bli den sista, hoppas

Fru Anna.

Efterrätter.

Prinsessbakelse. $\frac{3}{4}$ skålp. smör tvätas; $\frac{1}{2}$ skålp socker, 8 lod mandel, hälften bitter- och hälften sötmandel, 1 ägg, 1 skålp. mjöl sammanblandas väl. Signe.

Goda väfflor. 1 kvarter grädde vispas mycket väl; tag socker efter smak; 2 äggulor vispas och hällas i grädden; mjöl så mycket som behöfves; hvitan af de båda äggen slås upp till hårdt skum, som nedröres i smeten. Signe.

Matlagning.

Fiskpudding. Risgryn kokas mjuka i mjölk med litet smör. Uppslås för att svalna. Blandas med kokt, hackad fisk, litet peppar, salt, socker och muskotblomma samt litet mjöl, vispad i mjölk. Gräddas i smord form och ätes varm med skiradt smör. Elsa.

Lättgjord korfkaka. $\frac{1}{2}$ liter goda korn-gryn kokas i 3 liter mjölk. Uppblandas med fint skuren talg, hvaruti förut blifvit fräst en rödlök. Kryddas med peppar, salt, mejram och sirap efter smak. Russin ilägges efter behag. Sammanröres väl och slås i smord form eller stekpanna och gräddas väl. Ätes varm med smält smör. Elsa.

Hvarjehanda.

Billig prydnad till att lägga mellan innanfönsterna. Man samlar tillhoppa ållon, nypon, eklöf, törnros- och päronblad, sätter en panna med harts öfver elden och när den kokar doppas de uppräknade ingredienserna deruti. De bli då styfva och blanka, samt ta sig särdeles prydligt ut på mossa. Elisabeth.

Stämplade frimärken böra hopsamlas och öfversändas till Eugeniahemmet. Derifrån försäljas de till frimärksam-lare (i Tyskland tror jag) och bereda derigenom en inkomst. Frimärket med det papper, hvarpå det är fastlim-madt, bör bortklippas, så att t. o. m. de små uddarne äro kvar. På franko-kuverter klippes stämpeln jemte så mycket af papperet att det bildar en kvadrat och att hela poststämpeln med ortnamn och dato är fullt bevarad. Breffkort insändas antingen hela eller ock lika behandlade som frankokuver-ter. Tjenste- och lösenfrimärken äro i högre värde än de vanliga och lära äfven i Sverige betalas rätt högt.

Frågor.

Nr 261. Frågas, om någon vet något medel att få bort lukt ur trä? Vi ha nattuks-

bord med skåp inunder, och i dessa luktdade det redan från början, då bordet voro nya, så förfärligt illa af träet, och luften har ännu ej gifvit sig, inte ens i det ena af bordet, hvilket mycket begagnats för sitt ändamål.

Kan det vara af polytiren, men det är endast utanpå. Skåpen äro af furu med valnötspanér. Teodolinda Persson.

Nr 262. 1) Hur knyter hörn till speisar af filet-guipyre? Mycket tacksam om någon vill vara af godheten och gifva mig ett godt råd och snart! Nea.

2) Hur får man filet-guipyre så styft som det köpta af samma arbete. Nea.

Nr 263. Frågas om någon af Iduns läsarinna godhetsfullt skulle vilja beskrifva s. k. Vaffelmönster till täckväfnad. Tacksam derför vore Beda.

Nr 264. »Frågas om någon af Iduns läsarinna kan upplysa om oxelbär, hvilka merendels innehålla mask i fröhuset, äro skadliga för helsan. Julia.

Nr 265. Som jag af en väninna, som innehar en hattaffär, fått löfte att till julen inlemna handarbeten till försäljning, ville jag härmed bedja någon, som ömmar för den behöfvande, gifva mig beskrifning på några billiga och trefliga arbeten, som ej taga allt för lång tid till utförande och ej allt för dyrbar materiel. — Oändligt tacksam förbör ja. Nea.

Nr 267. Kan någon af Iduns läsarinna gifva undertecknad beskrifning på, hur god svartsoppa tillagas. Blifvande husmoder.

Svar.

Nr 212. De svenska namnen på många växter äro mycket vexlande, så att af dessa äro svårt att veta, hvilken åsyftas.

Menar Ni med lagermyrten Eugenia Ugni, en buskartad, växt, med läderartade, ofvan mörk-, under hvitgröna blad, snarlika dem hos grofbladiga myrtnar och ljusst röda eller nästan hvita blommor?

Denna tillhör myrtenväxternas familj och plägar stundom benämnas lagermyrten.

Den planteras i lös, god jord, t. ex. lika delar löf- lung- och god trädgårdsjord med tillblandning af något sand och krossadt träkol (sand och träkol löra gern ingå som beständsdelar i hvarje jordblandning till krukväxter). Under sommaren ställes den på en för det starkaste solljuset skyddad plats i det fria och vattnas rikligt. I början af septem-ber, eller så snart frost kan befaras, inflyttas den. Öfvervintras bäst i en lokal med 5-10° C. och vattnas sparsamt, alldenstund den då är i hvilat. Genom beskärning, innan den börjat växa om våren, danas luumiga exemplar.

2:o. Skaffa Eder första häftet af *Handbok i Svenska Trädgårdsskötseln* af direktör Lindgren. Priset är 1:50. I detta finnes tillförlitliga råd i berörda hänsende. Att i Idun ge gagnande råd i ämnet torde inkräkta allt för mycket på utrymmet. Muntliga råd af erfaren trädgårdsoflare torde derjemte vara nödiga, ty bänkskötseln är ej det enklaste.

3:o. Krukrosor fås billigt från direktör Jensen, Helsingborg, Göteborgs Trädgårdsförening m. fl. ställen. Är ej fråga om något större antal, är nog bäst att köpa dem på närmare håll, äfven om de skulle blifva något dyrare i inköp, hvilket torde uppvägas af besparade fraktkostnader. Om deras öfvervintring, finnes afhandlad på annat ställe i tidningen.

4:o. Hvar dylika blomsterställ finnas att köpa, torde någon annan af Iduns pennumerauter kunna upplysa om. Säkerst kunna de större frö- och växthandlarne, åtminstone i Stockholm, anskaffa sådana.

Bland det fatala växter, som torde lämpa sig för dylik plats, kunna rekommenderas: Arealia Siebaldi (japonica) och Aspidistra elatior, utmärkt vackra, i all synnerhet den förstnämde. Under vintern kunna för samma ändamål äfven användas Aucuba japonica, Aga-

panthus eller en större Agave. Under somnaren bora de tvänne sistnämde stå på en solig plats. Växter, som blott under blomningen inflyttas att dekorera med, kunna äfven ställas på en dylik plats.

60. Coffea finnes att köpa vid Göteborgs Trädgård förenig. Unga planter kosta 1 kr. För boningsrum är den väl ända af jemförelsevis ringa värde, jemförd med t. ex. Aralia, Dracena, Ficus flere palmer m. fl. både vackrare och lättodlade växter. *Blomstervärd.*

Nr 212 3). Från Ramlösa Plantskola, Helsingborg, erhållas rosor i kruka å 1 kr. pr expl. Tiden för reqv. af sådana än just nu inpe, då bästa försändningstiden är okt. — De öfvervintras bäst i torr, frostfritt kallare eller i frostfritt kallrum, der de stå tills man i mars börjar drifningen. De behöfva ej vattnas under vintern, om de vid nedsettande äro af lagom fuktighet. *Stina Q.*

Nr 213. Under tecknad må det tillåtas att komplettera svaret i nr 213 i denna tidning angående Kristliga föreningen af unga kvinnor. Alla upplysningar om denna stora världsförening, som motsvarar Kristliga föreningen af unga män, lemnas på föreningens lokal 13 Norrlandsgatan. Derifrån kan äfven reqveras en liten skrift om verksamheten, för 35 öre med titel: »Hvad är ändamålet med Kristliga föreningen af unga kvinnor?»

Nr 233. Årgångarne 1860 och 1861 af Modejournalen »Penelope» finnas och kunna aflåtas; men novellen »Adelaides nyck» förekommer icke i årgång 1860, utan i 1861 och 1862, hvilken sistnämde årgång finnes och kan aflåtas af Fröken Susanna Roman, adr. Stallarholmen.

Nr 234. Om Lisa menar ett poem »Gif din skärf och tig!» eller som det och kallas: Barnhertigheten, börjande:

»Om välgörenheten vill sin lexlust tvinga
Mindre bitter blir då fattigdomens lott» — och hon vill under adress Agda Lundholm, Poste restante, Göteborg, uppgifva sin adress, skall en afskrift af detta poem blifva henne tillsänd.

Nr 237. Fast jag är öfvertygad, att ni på eder begäran om råd skall erhålla många sådana, kan jag ej underlåta att öka deras antal. Ni frågar, om man i en hjertats sak bör taga hänsyn till föräldrars vilja. Svaret derå är kanske det svåraste att gifva. Föräldrar kunna vara skarpsynta och endast tänkande på sitt barns sanna lycka, de kunna äfven misstaga sig på den man, ni tror eder älska, samt hafva egenlyttiga beräkningar till grund för sina önsknningar.

Är det fråga om, huru ni bör göra och besluta, så bortse från all själfvisshet och lyssna till den röst, som ropar i edert inre, ty det är Guds röst, och man måste mera lyda Gud än människor.

Ransaka vidare opartiskt de känslor, ni hyser för den man, med hvilken ni vill förena edert öde, och förvisso edert säkert om halten af hans. Intet bör antagas opröfvadt. Förhastad eder icke, den som vinner tid vinner allt.

Äktenskaps lycka är otvivelaktig under de förutsättningar ni gör, men skadar det ej skaffa sig garantier för framtiden.

Derför! Ären I säkra på styrkan af edra ömsesidiga känslor och hafven I mod att vid hvarandras sida kämpa lifvets strid, räcken då hvarandra handen ofsedt edra föräldrars vilja, ty den kan vara sjelfvisk. Allt beror på sjelfpröfvning, då människan hunnit till mognad, ej på andras vilja, äfven om det är föräldrars.

Framförallt räck ej eder hand åt en man, den ni ej älskar, och besegla ej ett förbund med en lögn. Lef hellre ensam, äfven såsom sådan kan ni fylla eder uppgift i livet — ja! kanske bäst. *Syster Anna.*

Nr 252. Bra och billig kokhjälp kan en erfaren husmoder rekommendera. Underrättelse fås hos portvakten nr 90 Drottninggatan.

Nr 253. Magda finner å Iduns byrå, 48 Drottninggatan, tillfredsställande svar på sin förfrågan. *Alexis.*

Nr 255. För damer af god familj finnes utmärkt inackordering i Paris, för ett pris af 200 francs per månad, inclusive 1 timmes lektion hvarje dag. Särdeles god mat. Vidare å Iduns byrå.

Breflåda.

Fru Anna. Iduns läsarinor skulle helt visst glädja sig att ofta i våra spalter få taga del af er rika, husmoderliga erfarenhet.

Bertha hänvisas till annonsafdelningen. X. Vi tacka för välvilliga hägkomsten, men vi hade ju redan förut egnat denna institution vederbörlig uppmärksamhet. Något vidare komme nu »post festum».

Viola Vera. Tycker ni det nu är tiden för värfantasier? Får eder uppsats stanna i vinteride bland godt sällskap i våra manuskriptgömmor, kunna vi ju vid lämplig tidpunkt tänka på saken.

E. V. Tack. Med någon retouche. Ni är god stämningssälare; men skulle ni ej en gång vilja försöka er på ett gladare ämne?

Gretchen. Gömdt är icke glömdt! E. E. Få vi se eder skiss; kan ni förkorta den något, vore alltid bra. Poemen vänta på sin tur i en lång, otålig kö af tidigare anlända.

C-a J-n: Jönköping. I regeln måste dessa afdelningar hufvudsakligen grundas på läsarinornas välvilliga intresse och inbördes frivilliga tillmötesgående. Har ni någon rikhaltigare och värdefullare kollektion, torde vi dock ej vara obenäga honorera.

Idun mottager äfven kvartalsprenumeration.

Benedictus. Icke detta. Höstpoem ha vi

nödgets afböja i dussintal. Prosauppsatsen är hällen i allt för predikande ton för att lämpa sig för Idun. Men den prydes af goda tankar och god stil; vill ni ej komma åter med något mindre tungt?

Ebon Hol. Varmt tack för det outtröttliga intresset! Närmare inom kort genom bref. — Alma — Skulle ni ej hellre så godt först som sist något utförligare vilja tala för edra små vänner? Efteråt skulle det korta upproppet verka dubbelt godt.

Gabriela. Direktör Ferd. Bengzon kunna vi af erfarenhet varmt rekommendera. *Red.*

Innehållsförteckning:

Ellen Hartman; af Fr. Hbg. (Med porträtt.) — Två sonetter; af August Toll. — Om de ungas kärlek; af M. Skards föreläsning af J. N-g. — Nu är rätta tiden; af Blomstervärd. — En extra priställing — Tänk — i tid; af Fvnska. — Bevaran edra hemligheter; af A. O. — Kärlekens seger; skiss af Adolf Helander. — Den nya klädningen. — Trätt. III. — Teater och musik. — Vjera; utkast af Georg Nordensvan. (Forts.)

Från Iduns läsekrets. — Tjenarne. — Hushället. — Efterätter. — Matlagning. — Hvarjehanda. — Frågor. — Svar. — Brevlåda.

Annonser.

Annonspris: 25 öre pr petitråd (=10 stafvelser). Ingen annons införes under 1 kr.

LEDIGA PLATSER.

Lärlarinna.

För en anspråkslös och van lärlarinna, som är kunnig undervisa uti vanliga skolämnen, språk, musik och handarbeten, är plats ledig för undervisning af en 12-årig flicka, att vara hennes sällskap och för öfrigt gå husmodern tillhanda. Svar med uppgift om ålder och lönepretentioner m. m. sändes till herr C. Fjåstad, Qvartinge, Mariefred. [523]

Emot fritt vivre

önskas en god, enkel, bättre flicka att vara frun behjelpig att efterse tvänne små barn samt biträda med sömnad. Ett godt hem erbjudes henne. Svar till »Godt hem», Iduns byrå. [521]

En anspråksl., ordentl. flicka

af god fam., ej för ung, med uppf., godt sätt, kunnig i kläds. o. husl. syssel, villig bitr. vid barns vård, erh. plats. Goda rek. erfordr. Uppg. om ansp. o. helst fotogr. t. »H.», Sunne, p. r. [518]

Barnsköterska, helst äldre,

erhåller 1 november fördelaktig plats i ett bättre hus på landet. Svar till »C. A.» å Iduns byrå. [485]

En anspråkslös lärlarinna,

som äfven är villig deltaga i husliga göromål, erhåller plats 1 november. Svar, åtföljdt af fotografi och uppgift å lönepret., t. »Tjensteman», Iduns byrå. [532]

PLATSSÖKANDE.

En ung officersdotter, musikalisk o. med goda bet. o. hänv., önskar pl. till nyåret som lärlarinna. Små ansp. Svar t. »S. K.», Iduns byrå. [525]

En ung flicka, god familj, som tjenstgj. å kont., önsk. dyl. pl. eller att bitr. med skrifning i tjänstemannafam. Svar till »Lalla», Iduns byrå. [526]

Om något förnämt fruntimmer eller familj är i behof af sällskap, så önskar en musikalisk, bildad flicka en sådan plats i Stockholm. Svar till »Gratis», Iduns redaktion. [533]

[262]

Se hit!

En 28 års flicka af god familj, skicklig i musik och finare handarbeten, önskar sig plats i ett godt hem, antingen som sällskap och hjälp i hushållet eller som lärarinna för minderåriga. Reflektörande härå torde tillskrifva »28 år», poste restante, Upsala. (G. 5955) [529]

A young, educated English lady

can be received as a companion in a swedish family. Applications stating salary required and giving all particulars to be addressed to »G.», Eskilstuna, poste restante. [506] (G. 5762)

DIVERSE.

Doktor A. Afzelius

Lilla Vattugatan 24, 9—10 och 2—3.

Mag- och hudsjukdomar. [153]

Doktor Carl Flensburg

33 Drottninggatan 33.

Hvardagar 1/3—1/4. Helgdagar 10—11.

Behandlar företrädesvis Barnsjukdomar. [34]

Tandläkaren Constance Elbe,

Humlegårdsgatan 8, 2 tr.

Rådfrågingstid 1—2. [120]

Med. Dr ERNST SALÉN,

Ögonläkare.

Bostad: Stora Vattugatan 2.

Mottagning: helgfria dagar kl.

1/2 10—1/2 12 f. m. [34]

ROLAND MARTIN

Tandläkare

Vasagatan 10, Stockholm,

snedt emot Centralstationen. [243]

Doktor A. KULL

Riddargatan 26 A, 1 tr. upp,

kl. 9—10 f. m.; 1/2 3—1/2 4 e. m. [472]

Doktor C. D. Josephson

Hötorget 11, 1 tr.,

Hvardagar 2—3. Helgdagar 10—11.

Allm. telef. 69 10.

Fruntimmerssjukdomar, Förlösnningar. [133]

Doktor MAGNUS WIKSTRAND,

Kungsgatan 8 (vid Hötorget),

behandlar invärtes och könssjukdomar.

Träffas kl. 9—10 f. m., 1—3 e. m. [520]

Nyhet för damer.

Glacéhandskar:

4 knappar, breda silkessömmar kr. 1: 50

5 snörknäppen, do do kr. 2:—

6-knapps Mousquetaires..... kr. 2:—

Obs. Som dessa handskar äro af bästa qualité, går jag i ansvar för hvarje par, som köpes i mina butiker:

Östermalm: 5 Sturegatan 5,

Söder: 24 Södermalmstorg 24,

Staden: 45 Vesterlånggatan 45,

Obs. Midt för Skräddaregränd.

Carl Malmberg.

Tandläkaren

F. A. Widfond,

51 Kornhamnstorg 51,
träffas kl. 10—2 och 5—6.

OBS. Har förut under 10 år bott i nr 57 Vesterlånggatan 57. [527]

Sv. Panoptikon

Kungsträdgårdsgatan 18

öppet hvardagar och söndagar hela dagen från

kl. 9 f. m. till 10 e. m. [359]

Panoraman

Rundmålningsbyggnaden

å Djurgården är öppen alla

dagar från kl. half 10 f. m.

intill mörkrets inbrott. [460]

Olycksfall-Försäkrings-Aktiebolaget SKANDINAVIE meddelar olycksfallförsäkring. [375]

Pianomagasin.

Flyglar, Pianinos, Tafflar och Orglar från in- och utländska utmärkta

Fabriker till de billigaste priser.

För instrumentens bestånd ansvaras.

Äldre Pianos tagas i utbyte.

OBS. Ständigt lager af Flyglar från Blüthner och Pianinos från G.

Schwechters berömda fabriker.

GUST. PETTERSSON & Komp.,

38 Regeringsgatan 38.

Flyglar, Tafflar och Pianinos från J. G. Malmström. [35]

Intubi-Kaffe

är det erkänt bästa, billigaste och helsosammaste kaffesurrogat. Finnes i hvarje väl fournerad specerihandel i Stockholm och landsorten samt i parti och minut hos

Stockholms Kaffeaktiebolag. [284]

Kom och profva

vårt ängrostate och malda Hus-

hållskaffe å 95 öre pr 1/2 kilogram

= 80 öre pr skålp. Beredt af prima

Java eger det en fin och angenäm

smak, är helsosammare än vanligt kaffe

samt medför genom sin dryghet ytterst

stor besparing.

Stockholms Kaffeaktiebolag, Nr 4 Klara Östra Kyrkogata Nr 4.

Allm. Telefon 244. [285]

Iduns Uträttningsbyrå

ombesörjer genom fullt kompetenta personer uppköp i alla möjliga branscher gratis åt Iduns och Skandinavisk Modetidnings abonnenter och för uppdrag åt andra mot en obetydlig ersättning. Alla saker skickas mot efterkrav och få returneras (dock genast) mot fraktkostnaden. Dubbelt porto torde medsändas. [241]

EXCELSIOR-TE.

Direkt från Harkow (China) importeradt, oförfalskadt Te af 1889 års skörd, i flere utsökta, aromatiska och prisbilliga kvalitéter. Försäljes packadt i bleckburkar, kartonger och silfverstanniol genom Specerihandlarne.

En-gros-lager hos
Otto Dahlström & Komp. [524]

Excelsior-Te.

Kulle Svenska Konstväfnader och Broderier.

Mattor, Draperier, Möbeltyger, Borddukar, Öfverkast, Kuddar m. m. Silke. Stramaljer, Garn och Silke. Applikationsarbeten.

STOCKHOLM: endast Drottningg. 36.

LUND: Fru THORA KULLE.

[354]

JOHN HULTENBERGS Tricotvaruhandel

28 Regeringsgatan 28, STOCKHOLM.

är försedd med ett välsorterat lager af alla slags tricotvaror till lägsta priser.

För Herrar: Strumpor, Tröjor, Kalsonger, Normalunderkläder, Ylleskjortor, Maggördlar, Damasker, Knävärmare, Vantar, Muddar, Stickade Mansvästar m. m.

För Fruntimmer: Stort och välsorterat lager af Ylle- och Bomullsstrumpor, Undertröjor, Ylleunderlif, Tricotnörlif, Ylleunderkläder, Simdräfter, Damasker, Knävärmare, Maggördlar, Muddar, Vantar, Yllevästar, Yllekoftor, Yllekjolar, Bomullskjolar, Filtkjolar, Ylledukar, Ylleschalar, Yllekragar, Teatermössor, Silkeschalar, Tricotlif m. fl. artiklar.

För Barn: Stort lager af Bomulls- och Yllestrumpor, Barntröjor, Gosströjor, Gosskalsonger, Maggördlar, Damasker, Muddar, Vantar, Barnmössor, Yllevästar och Kofter, Ylleunderbyxor, Barnkjolar, Stickade Gossvästar, Tricotkostymer för Gossar (Byxor säljas särskildt), Flickklädningar af tricot, Krokade Barnklädningar, Sockor m. m. [187]

Allt i goda kvalitéter.

Husmödrar!

Försöken **Th. Winborg & C:s** Stockholm tillverkningar af

Concetrerad **Ättika** på flaskor för utspädning.

Senap, blandad efter engelsk och fransysk smak, flere sorter.

Beefsteaksauce.

Soja, flere gånger prisbelönade och fullt jemförliga med de bästa utländska fabrikat. Tillhandahållas hos Hrr specerihandlare. [95]

Nya mönster efter önskan och behof. Förkläden af ylle och bomull. Originalmönster. Äkta färger. Bästa materialier.

HERM. MEETHS

Butiker: Drottninggatan 73 A, Regeringsgatan 26, Vesterlånggatan 34, Götgatan 24.

Specialaffär för Dam-Artiklar

såsom Knappar, Skinnbräm, Soutache- och Snörmakerigarnityr i särdeles stort urval. [517]

RAMLOSA

Min nya priskurant öfver rikhaltiga förråd af alla slags plantskole-artiklar är nu utkommen [433] och tillsändes franko. Helsingborg i sept. 1889.

PLANTSKOLA

N. P. JENSEN

Socketprisen nedsatta!

Fin, brun Sirap à 31 öre kg. = 13 öre pr $\frac{1}{2}$ lb.

Santos-Kaffe fr. 1,75 kg. till högre pris.

1:a Hvetemjöl ... à 26 öre kg., Hafregryn, vackra à 24 » » Krossgryn ..... à 24 » » Russin, rensade à 70 öre kg. = 30 öre pr $\frac{1}{2}$ lb.

Potatismjöl ..... à 45 öre kg., Mannagryn ..... à 45 » » Bruna Bönor, nya à 30 » » Sardinier, franska, pr låda 35 öre, Champignoner, pr burk 65 à 75 ö.

Franska Ärtor, » 50 öre, Stearinljus, pr paket = 1 $\frac{1}{2}$ 36 öre.

1:a Norsk Fetsill KKKK à 25 öre, 20 öre då 10 kg. tagas.

Margarinmör, färskt hvarje dag. Rågmjöl, Rågsikt och Ärtor billigast hos

8 A. Löfberg 8 St. Nygatan [489]

På **Adolf Bonniers** förlag har nyss utkommit:

BÖRD OCH BILDNING.

af **Marie Sophie Schwartz.** Andra genomredda upplagan. Första häftet. — Pris 30 öre.

Åtskilliga af Marie Sophie Schwartz' skrifter hafva länge varit utsålda och mycket efterfrågade, hvarför härmed inbjudes till subskription å en serie af hennes arbeten, hvarvid början göres med

Börd och Bildning, en af den erkända och omtyckta författarinnans *alla* bästa romaner, som för denna nya upplaga af författarinnan blifvit ånyo genomredd och omarbetad.

Efter den nämnda romanen skola följa **Guld och Namn, Ett Klöfverblad, m. fl.**

Upplagorna tryckas i vanligt romanformat, utgifvas i häften à 30 öre

för att derigenom göras tillgängliga för en större allmänhet och ansluta sig närmast till den för några år sedan på herr Albert Bonniers förlag utgifna serien af samma författarinnans romaner.

Efter hvarje arbetes afslutning inträder ett förhöjdt boklädspris. [515]

Nyaste nytt!

Turistnålen!!!

Egen tillverkning! Utsökt prydnad!

Nätt och oumbärlig för Herr-rosetten! Fördelaktig emedan hvad som önskas och får plats, såsom namn, monogram, emblem m. m. graveras å densamma, om detta uppgifves vid beställningen. Nålen kostar af nysilfver: A 1: —, B 1: 50 och C 1: —. Önskas nålarne af silfver, höjes priset 50 öre pr. st. Insänd likvid i frimärken eller pr postanvisning. Vid större beställningar rabatt!

John Fröberg, Finspong. [519]

Lezioni di lingua Italiana con metodo facile per imparare presto a conversare. Mästersamuelsgatan 41 A, 2 tr. [528] **Elisa Langéen.**

Obs! God inkomst Obs! erhålles genom att verka för postprenumeration å en illustrerad veckotidning, som nu börjat ny årgång. Skånska Central-Tryckeriet, Malmö. (G. T. A. 1665 x 1) [516]

Språk och Stenografi.

I franska, tyska, engelska o. spanska språken samt i stenografi efter Arends' system undervisar **Jetta Westerlind,** Nybrogatan 40, 4 tr., venstra uppgången. [522]

GUSTAF HOLMBLOM KAPP-FABRIK 38 Vesterlånggatan 38 Nedra botten, 1 o. 2 tr. upp. [207]

Billiga priser!

å **Klädningsstyger** svarta & kulörta hos **K. L. Lundberg & C:o,** 56 Drottninggatan [514]

På **Wilhelm Billes** förlag har utkommit:

Vår Daniel och **Andra Dikter** af **Edvard Fredin.** Pris: 3 kr.

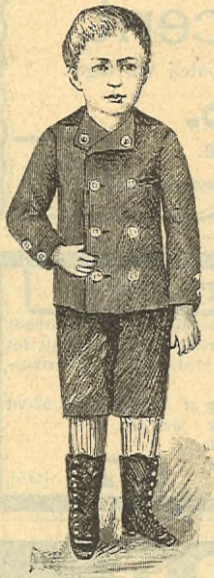
»Vår Daniels» belönades med Svenska Akademiens stora pris den 20 december 1888. [511]

Trikåvaror från K. M. Lundbergs Bosättningsmagasin

N:r 7 Storkyrkobrinken N:r 7.

Trikålif

hellylle, svart, qualité: 210.

Gosskostym

stickad, helylle, marinblå

qualité: JUSTUS.

Storlek	N:r	1	2	3	4	5
Pris: rock		4.75	5.75	6.75	7.50	8.25
> byxor		4.25	4.25	4.25	4.50	4.75
> bröstlapp		1.25	1.25	1.50	1.50	1.75

Pris: kr. 11.

Trikålif

qualité: 750, svarta släta	.....	kronor	3.75
> > kulörta	>	>	4.50
> 1220, svarta	>	>	5.50
> > kulörta	>	>	5.75
> 30, > broderade	.....	>	5.50
> 50, svarta	>	>	6.75
> > kulörta	>	>	7.00
> 20, svarta släta	.....	>	7.00
> 35, > bluslif	.....	>	8.50
> > kulörta	>	>	8.50
> 1200, svarta släta	.....	>	10.00
> 200, kulörta med bandgarnityr	.....	>	11.00

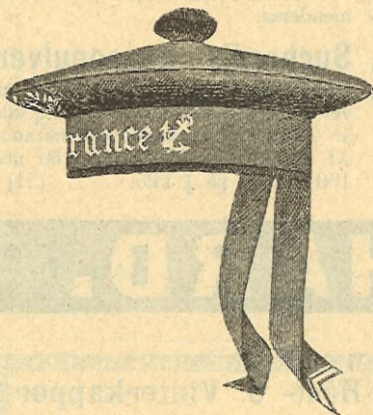
Gosskostym

stickad, helylle, marinblå

qualité: BIRGER.

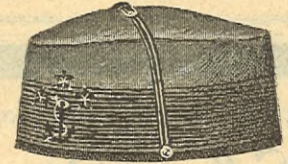
Storlek	N:r	1	2	3	4	5
Pris: blus med bröst-						
lapp		6.25	7.25	8.25	9.00	9.75
> byxor		4.25	4.25	4.25	4.50	4.75

Mössa,

fin, helylle ..... kronor 6.00
enklare, samma facon ..... » 4.50

Mössa,

fin, helylle ..... kronor 4.00

Barnstrumpor,

helylle,

resårstickade:

Storlek	1	2	3	4
qv. D, groftrådiga	0.85	0.90	1.00	1.15
> A, fintrådiga	1.20	1.30	1.40	1.60
Storlek	5	6	7	8
qv. D, groftrådiga	1.25	1.40	1.50	1.65
> A, fintrådiga	1.80	1.90	2.00	2.25

engelska:

Storlek	0	1	2	3	4
qv. 35, resår	—	—	1.40	1.50	1.60
> 930, släta	1.50	1.50	1.50	1.55	1.60
Storlek	5	6	7	8	
qv. 35, resår	1.75	1.90	2.05	2.20	
> 930, släta	1.70	1.80	1.90	2.00	

allt pr par.

Herr-Sockor,

helylle,

stickade engelska

qv. A E ..... qv. 740
à kr. 1.00. ..... à kr. 1.35

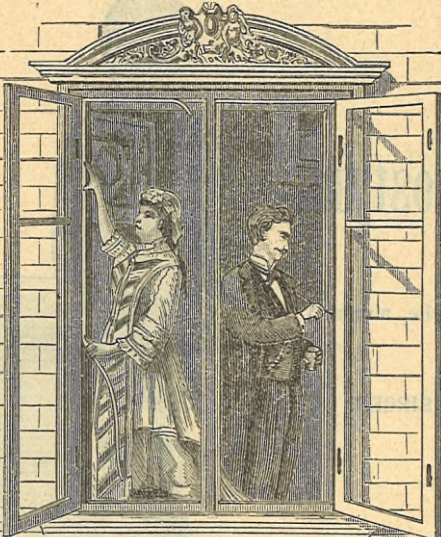
qualité: 760 ..... 700 750
à kr. 1.35 ..... à kr. 2.15 ..... à kr. 1.75

Tröjor och kalsonger för damer, herrar och barn i stort urval. — Priskurant å Trikåvaror sändes fritt.

Alla stickade yllevaror af egen tillverkning.

Varma och dragfria

blifva boningsrummen genom att man tätar fönster och dörrar med

Tätninglistor.

Tätninglistorna hindra dessutom dammets inträngande utifrån genom fönstren.

Tätninglistorna hindra äfven isbildning å fönstren vintertiden.

Tätninglistorna äro således *oumbärliga* i hvarje hem, hvilket den hvarje är öfver- de efterfrågan bäst bevisar.

Tätninglistorna förekomma i knippor innehållande 20 längder å 4 fot = 80 sträckfot (23 $\frac{3}{4}$ meter) samt kunna erhållas i hvit, brun eller grå färg.

Tätninglistorna finnas till salu i minut hos de flesta Herrar Speceri-, Garn-, Bok- och Diversehandlare i riket och i parti hos

J. F. Rossander, Stockholm, Aug. Werner & Co, Göteborg, samt hos Fabrikanterna
(G. 21672) D. H. Bagge & Co., Åby jernvägsstation. [495]

E. J. ANDERSSONS PIANOLAGER

Försäljning och Uthyrning
Mästersamuelsgatan 26, Stockholm. [41]

Försäkrings-Aktiebolaget

Skandia

Stockholm

Hufvudkontor: Mynttorget 1. [20]

Husmödrar!

Kasten aldrig bort gammalt stick- ylle! Underteknad emottager jemte ull äfven gammalt ylle till spinning, väfning (för hand), schal- och filberedning. Hos mig spunnet s. k. trasgarn är bevisligen det bästa och vackraste, som kan erhållas. Spånadslönen den billigaste i Stockholm. Beredningen af filter oöfverträffad.

Otto Elmgren,
Vesterlånggatan 66. [298]

Från Hjalmar Petersson & c:nis Pappershandel i Karlstad erh. gratis prof å Papper och Kuverter. (G. 23910 x 5.) [497]

Marsala

från den förnämsta firman i Palermo å 1 kr. 25 öre per butelj.

Vid kontant köp af minst 6 but. lemnas 20 proc. rabatt.
Leffler & C:o.

Hötorget 6, hörn. af Holländargatan. [492]

Ressällskap

önskas af en ung, bildad flicka till Södra Frankrike eller annan Medelhafskust, Svar märkt »Chacune paye pour soi» inlemnas å Th. Tjädens byrå, Stockholm, der upplysningar äfven finnas om personen. [581]

J. G. Hammars Lampkök.

Stor värmeförmåga. Brinna luktfritt. Brilljant belysning. Pris: enkla med en veke 4 å 6 kr., extra solida 8 kr., med två vekar 12 kr. och med tre vekar 18 kr. Fullkomlig belåtenhet garanteras hvarje köpare. [226] J. G. HAMMAR, 30 Malmskinnadsgatan

Alla fördelar framför andra sorter!

Allmänt erkänt bästa

Snörlif "La Gracieuse",

såväl i höga som låga former, finnes endast att erhålla hos

Henric Labatt,

Kongl. Hofleverantör,

27 Drottninggatan 27

Stokholm.

Obs. Tillsändes, om lifvidden uppgifves i centimeter eller decimaltum. [71]

10% För hushåll att beakta. 10%

Vid kontant köp lemnas å alla i vår priskurant upptagna artiklar

rabatt 10 procent,

äfven om endast en liter spirituosa eller en butelj vin tages.

[493]

Leffler & C:o.

Vinbolaget Brages efterträdare.

10%

Hötorget n:r 6, hörnet af Holländaregatan.

10%

Nyhet!

Maltose Pumpnickel.

Pumpnickel är ett öfver hela Tyskland välbekant, af råg tillverkad bröd, som aldeles skiljer sig från vanlig ankarstock derigenom, att det har undergått en särskild baktingsmetod, som gör det värdefullare som näringsmedel och samtidigt mycket lättmält. Dessutom har mitt fabriks näringsvärde genom tillsättning af *Maltextrakt* blifvit ytterligare förhöjd. *Maltose Pumpnickel* håller sig frisk i lång tid. Försäljes å 25 öre pr st. i min hufvudförsäljning och filialerna.

17 C. W. SCHUMACHER, 17 [445]
Norrländsgatan

SUCHARD.

17 Guld- och Silfvermedaljer. Suchard's Chocolat.

Erkänd utmärkt qualité.

Samtliga Suchard's Chocolader äro garanterade ren Cacao och socker utan tillsats.

Suchard's Praliner, Gianduja, Capsules, Noisettes, Nougatines och andra dessertchocolader rekommenderas.

Fabriksmärke.

Suchard's Cacaopulver, Cacao Soluble, ett rent lösligt pulver i bleckburkar på $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ och $\frac{1}{8}$ kilo, är drygt, välsmakande och närande. Af Suchard's Cacaopulver får man 100 koppar på $\frac{1}{2}$ kilo. [21]

SUCHARD.

Största och rikhaltigaste

lager af

Pelsfodrade Kappor.

Höst- o. Vinterkappor

af

Plysch, Siden och Ylletyger.

DAM-KAPPOR

Stort urval af Pelsbräm.

D. Forssells Söner & C:o
10 Drottninggatan 10 [490]

Obs! Beställningar utföras väl o. billigt af skickliga tillskärare.

Extra 1:ma qualité

nyppestråd

i alla finlekar, hvaraf prover på begäran sändas.

K. M. LUNBERGS
Bosättningsmagasin

7 Storkyrkobrinken 7
Stockholm. [257]

I alla boklädor: Det passar sig inte. Handledning i god ton för att undvika missstag i dräkt, uttrycksätt och uppförande. Klotband 1 kr. Förlag af R. Brödel & Co., Qvinnans Lycka. En gåfva på lehnadsvägen af Anny Wotho. Häft. 80 öre; klotband 1 kr. 25 öre. [174]